

Møte tirsdag den 17. november 2015 kl. 10

President: Marit Nybakk

Dagsorden (nr. 16):

1. Innstilling fra valgkomiteen om valg av nytt medlem til Kringkastingsrådet (Innst. 41 S (2015–2016))
2. Interpellasjon fra representanten Olemic Thommessen til statsministeren:

«FNs bærekraftsmål ble vedtatt 25. september. Bærekraftmålene stiller enda høyere krav til FN-lands medlemsland enn det tusenårsmålene gjorde for 15 år siden. Den norske regjeringen ønsket mer forpliktende formuleringer knyttet til menneskerettigheter og godt styresett. Dette kom ikke med, men målene sier at man skal fremme effektive og ansvarlige institusjoner på alle nivåer. Stortinget er den viktigste arenaen for politikktutvikling i vårt land. Bærekraftmålene peker frem mot 2030 og må forankres i de politiske partienes langsiktige arbeid. For Stortingets arbeid internasjonalt vil det også utvilsomt være en fordel dersom vi i stor grad kan enes om målsettingene og innsatsen for å nå dem.

Hvilken rolle tenker statsministeren at Stortinget kan spille i det videre arbeidet med bærekraftmålene, og hvilket samarbeid med Stortinget vil hun legge opp til?»
3. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om endringer i introduksjonsloven (tiltak for økt gjennomføring av plikt til opplæring og kvalifisering) (Innst. 45 L (2015–2016), jf. Prop. 130 L (2014–2015))
4. Stortingets vedtak til lov om konsortium for europeisk forskingsinfrastruktur (ERIC-lova) (Lovvedtak 1 (2015–2016), jf. Innst. 23 L (2015–2016) og Prop. 157 L (2014–2015))
5. Stortingets vedtak til lov om endringer i yrkestransportlova (lovbrottsgebyr knytt til tildeling av tenestekonsepsjonskontraktar) (Lovvedtak 2 (2015–2016), jf. Innst. 22 L (2015–2016) og Prop. 138 L (2014–2015))
6. Stortingets vedtak til lov om fastsettelse av referanserenter (Lovvedtak 3 (2015–2016), jf. Innst. 30 L (2015–2016) og Prop. 142 L (2014–2015))
7. Stortingets vedtak til lov om endringer i finanslovgivningen mv. (Lovvedtak 4 (2015–2016), jf. Innst. 30 L (2015–2016) og Prop. 142 L (2014–2015))
8. Referat

Presidenten: Følgende vararepresentanter har tatt sete:

For Akershus fylke: Are Helseth

For Hedmark fylke: Rangdi Krogstad og Hege Jensen

For Rogaland fylke: Marie Ljones Brekke

For Sogn og Fjordane fylke: Gunhild Berge Stang

Fra den innkalte vararepresentant for Østfold fylke, Wenche Olsen, foreligger søknad om fritak for å møte i

Stortinget i tiden fra og med 17. november til og med 19. november under representanten Svein Roald Hansens permisjon, av velferdsgrunner.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Andre vararepresentant for Østfold fylke, Fredrik Bjørnebekk, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Fredrik Bjørnebekk er til stede og vil ta sete.

Det foreligger to permisjonssøknader:

- fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Mazyar Keshvari fra og med 17. november og inntil videre
- fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Jørund Rytman i tiden fra og med 17. november til og med 19. november for å delta i møte i EFTA-parlamentarikerkomiteen i Brussel

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:

– For Buskerud fylke: Tone Heimdal Brataas

– For Oslo: Peter N. Myhre

Presidenten: Tone Heimdal Brataas og Peter N. Myhre er til stede og vil ta sete.

Representanten Karin Andersen vil framsette et representantforslag.

Karin Andersen (SV) [10:02:15]: På vegne av stortingsrepresentanten Torgeir Knag Fylkesnes og meg sjøl vil jeg sette fram et representantforslag om nødvendige regelendringer og tiltak for å sikre flere minoritetsspråklige mulighet til formell utdanning og arbeid raskt.**Presidenten:** Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Til representantenes orientering: Før vi begynner på dagsordenen, vil presidenten opplyse om at som et resultat av gårdsdagens lovbehandling vil Stortingets møte torsdag den 19. november starte til vanlig tid kl. 10 – det er for så vidt ingen overraskelse. Men deretter blir det pause, og møtet vil bli satt igjen kl. 15.30 for andre gangs behandling – altså 72 timer etter første gangs behandling – av endringene i utlendingslovgivningen samt votering over dette.

Sak nr. 1 [10:03:25]

*Innstilling fra valgkomiteen om valg av nytt medlem til Kringkastingsrådet (Innst. 41 S (2015–2016))***Presidenten:** Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 2 [10:03:40]

Interpellasjon fra representanten Olemic Thommessen til statsministeren:

«FNs bærekraftsmål ble vedtatt 25. september. Bærekraftsmålene stiller enda høyere krav til FNs medlemsland enn det tusenårsmålene gjorde for 15 år siden. Den norske regjeringen ønsket mer forpliktende formuleringer knyttet til menneskerettigheter og godt styresett. Dette kom ikke med, men målene sier at man skal fremme effektive og ansvarlige institusjoner på alle nivåer. Stortinget er den viktigste arenaen for politikkutvikling i vårt land. Bærekraftsmålene peker frem mot 2030 og må forankres i de politiske partienes langsiktige arbeid. For Stortingets arbeid internasjonalt vil det også utvilsomt være en fordel dersom vi i stor grad kan enes om målsettingene og innsatsen for å nå dem.

Hvilken rolle tenker statsministeren at Stortinget kan spille i det videre arbeidet med bærekraftsmålene, og hvilket samarbeid med Stortinget vil hun legge opp til?»

Olemic Thommessen (H) [10:05:05]: Denne debatten om FNs bærekraftsmål skjer mot et dystert mediebilde, der helgens grusomme angrep i Paris og flyktningssituasjonen i Europa dominerer.

Terrorhandlingene i Paris er ikke bare et spørsmål om sjokk, sinne og sorg. De er også en kraftig påminnelse om hvordan kollektive frustrasjoner reiser seg i en verden som har blitt mindre, og om hvordan religiøse forskjeller, kulturelle motsetninger, forskjeller i økonomisk utvikling, endrede maktforhold nasjonene imellom og ikke minst sviktende politisk styresett mange steder skaper konflikter som i sin konsekvens griper direkte inn i vår lokale hverdag.

I dette bildet utfordres vi som politikere – ikke bare når det gjelder diskusjonen om den løpende politikken innhold, men også i spørsmålet om våre egne arbeidsformer er gode nok, ikke minst i internasjonal politikk, der vi ser behov for å finne frem til samarbeidsformer og nye politiske grep som kan sette verdenssamfunnet bedre i stand til å løse menneskehetens felles utfordringer. Klimaspørsmålet er et godt eksempel på dette.

Midt i en problemorientert mediehverdag er det imidlertid viktig å løfte frem de positive utviklingstrekkene, som også er en del av helheten. Arbeidet med FNs tusenårsmaal har gitt resultater. Flere får utdanning – ikke minst jenter – barnedødeligheten har sunket, og flere får viktige vaksiner, for å nevne noe.

Suksessen med tusenårsmålene ga et godt utgangspunkt for å arbeide med det vi nå benevner som bærekraftsmålene. Det er historisk når alle land nå har sluttet seg til et felles program med tydelige målsettinger. Dette er i seg selv svært løfterikt.

Et program som bærekraftsmålene vil ha betydelig politisk tyngdekraft. Det vil sette en felles agenda i verden frem mot 2030, det vil bidra til å utvikle møteplasser for politisk utvikling, det vil være grunnlag for felles forskning og statistikk, og vi vil utvikle parametere som kan fortelle oss noe om hva som er nåsituasjonen, og hvilke resultater vi oppnår underveis.

Målene er mange, og utfordringene er store. 17 hovedmål og 169 delmål omfatter et vidt spekter, og det vil være en utfordring i arbeidet å holde oppmerksomheten over tid på hvert enkelt. Utryddelse av fattigdom, matsikkerhet for alle, utdanning for alle, likestilling mellom kjønnene, klimaspørsmålet, ivareta og gjenoppbygge jordas økosystemer – alt dette er bare stikkord for oppgavene vi nå skal ta fatt på.

Utfordringen til oss alle nå er å gå inn i dette med pågangsmot og endringsvilje og se hvilke muligheter vi, hver fra vår post, har til å bidra. Det gjelder selvsagt regjeringen, men det gjelder også Stortinget. Mitt anliggende i denne debatten er å rette oppmerksomheten mot hvordan vi jobber – om forankring av politikken i egne rekker og om vi bruker den interparlamentariske arenaen optimalt.

Skal vi lykkes, er det for det første nødvendig at våre politiske partier går grundig inn i arbeidet. Bærekraftsmålene må ikke bli nok en sak som lever og dør i takt med medieoppmerksomheten. Jeg mener at våre internasjonale forpliktelser tilsier at den løpende harmoniseringen med bærekraftsmålene må være et politisk mål i seg selv. Bærekraftsmålene må være en del av vår egen politiske agenda. Vi kan ikke kreve av andre det vi selv ikke vil bestrebe oss på å oppnå. Det betyr at partiene må innarbeide bærekraftsmålene i sitt arbeid med å skape politikk – det være seg i programprosesser eller i det politiske arbeidet i folkevalgte organer. Det parlamentariske arbeidet er også en god kanal til det sivile samfunn, som også må trekkes med i dette arbeidet.

En grunnleggende forskjell mellom tusenårsmålene og bærekraftsmålene er at mens tusenårsmålene fremsto som et hjelpeprogram som en gruppe rike land ble enige om å gjennomføre, er bærekraftsmålene mer av en felles programklæring som er forhandlet frem av og gitt aktiv tilslutning til fra alle verdens land. Dette betyr at vi er i samme båt, at ingen er perfekte, men at noen trenger mer hjelp enn andre. Dette betyr at alle land, uansett velferdsnivå, må gå inn de problemstillingene bærekraftsmålene reiser. Jeg mener dette er en viktig erkjennelse og påminnelse om at bærekraftsmålene også hører hjemme i den norske innenrikspolitiske debatten frem mot 2030. En god og kvalifisert debatt om virkemidler og tempo er sunt så lenge målene ligger fast. Det gir politikken dynamikk og sakene fremdrift.

For et velferdssamfunn som vårt blir nok likevel vårt internasjonale engasjement det viktigste bidraget. Som utøver av landets utenriks- og bistandspolitikk vil selvsagt regjeringen her spille den sentrale rollen. Imidlertid tror jeg også det vil være fruktbart å se nærmere på hvilken rolle Stortingets delegasjoner kan spille. For et lite land som vårt har en stor grad av konsensus om utenrikspolitikken vært en styrke. Det gir også et godt utgangspunkt for å bruke våre delegasjoner mer aktivt. Kanskje er det eksempelvis noen bærekraftsmål Norge ønsker å tillegge mer vekt enn andre? Eller kanskje er det områder vi ønsker å legge mer arbeid i, rett og slett fordi vi har mer å bidra med? Norge har eksempelvis en god historie når det gjelder utdanning av jenter og vaksinasjonsprogrammer. Burde vi være tydeligere og bedre samordnet i våre inter-

nasjonale strategier i arbeidet med dette, og kan vårt bidrag som parlamentarikere styrkes?

Også arbeidet i de internasjonale partigruppene er i denne sammenheng interessant. Felles utvikling av politikk og felles forståelse av de problemstillingene som etter hvert vil reise seg, vil også være viktig for vår felles evne til å løse resultater i land, ofte på svært krevende internasjonale arenaer. Erfaringene fra klimaforhandlingene er et eksempel å grunne over i denne sammenheng.

Under forhandlingene om bærekraftsmålene jobbet Norge for tydeligere formuleringer under mål 16 om godt styresett. Vi kom ikke helt i havn, og vi mener selvsagt fortsatt at demokrati og godt styresett er en forutsetning for å lykkes i det lange løp.

Stortinget har særlig engasjert seg i dette temaet når det gjelder demokratiutvikling i Øst-Europa. I disse dager har vi eksempelvis besøk av en delegasjon ukrainske parlamentarikere. Dette er en del av et utvekslingsprogram de nordiske landene har felles, og som bygger opp under det reformarbeidet Europarådet nå er i gang med i den ukrainske nasjonalforsamlingen. Her har de nordiske – etter hvert også de baltiske – landenes nasjonalforsamlinger koordinert sin innsats, og jeg vil si med godt resultat. Kanskje er dette noe vi burde gjøre mer av.

I denne sammenheng er også den helheten som utgjøres av OSSE-delegasjonen, NATOs parlamentariske forsamling og Europarådets delegasjon, viktig. Gjennom felles påvirkning i den bredden som det interparlamentariske samarbeidet åpner for, kan vi bidra til modning av standpunkter og erkjennelse av nødvendigheten av demokratiske reformer.

Når det praktiske arbeidet med bærekraftsmålene nå kommer i gang, tror jeg også et styrket nordisk samarbeid vil være fruktbart. Her kan arbeidet i Nordisk råd og de nordiske partigruppene spille en god rolle. Dels kan dette dreie seg om koordinering av innsats i andre deler av verden, slik parlamentene nå går foran og gjør, men det kan også dreie seg om hvordan vi velger å forholde oss til det løpende arbeidet som skal iverksettes nasjonalt. I arbeidet med bærekraftsmålene er det mye som ikke ligger fast ennå, og gjennom en felles nordisk tilnærming vil vi eksempelvis kunne ha betydelig innflytelse på spørsmål om utvikling av parametere, forholdet mellom kvalitative og kvantitative metoder, statistikkspørsmål osv. Spørsmålet f.eks. om hva det betyr å være fattig, vil antagelig være en problemstilling som gir forskjellige svar, avhengig av om vi er i Afrika eller i de nordiske landene. Dette er et tema som jeg mener bør ha en nordisk og kanskje også en europeisk overbygning.

Verdenssituasjonen vi nå står overfor, krever at vi står sammen for å løse de store utfordringene internasjonalt og i eget land. Hvis Norge skal oppfylle bærekraftsmålene nasjonalt så vel som internasjonalt, trengs en bredt forankret debatt. Stortinget både kan og bør legge til rette for en slik debatt, hvor regjering, storting, så vel som det frie organisasjonslivet og andre aktører sammen kan finne frem til de beste løsningene.

Statsminister Erna Solberg [10:15:16]: Jeg vil takke stortingspresidenten for anledningen til å orientere Stortinget om de nylig vedtatte bærekraftsmålene.

FN-toppmøtets enighet om de nye bærekraftsmålene og den nye globale utviklingsagendaen ved navn 2030-agendaen, vedtatt 25. september, var faktisk historisk, og det på flere måter. For første gang har medlemslandene i FN forhandlet frem felles mål som angår alle land og alle folk, og for første gang har vi fått en universell agenda, en felles visjon for verden i 2030. Dette innebærer at de nylig vedtatte bærekraftsmålene også gjelder for Norge, og vi ser nå på hvordan dette skal følges opp i vår egen nasjon. Jeg vil nå først og fremst omtale de internasjonale dimensjonene ved bærekraftsmålene.

Bærekraftsmålene angir de viktigste felles utfordringene som verden står samlet overfor. Den overordnede målsettingen er å utrydde ekstrem fattigdom gjennom bærekraftig utvikling. Prinsippet «leave no one behind» er nytt og står sentralt. Det handler om å skape vekst, velstand og et verdig liv for alle, også for de mest sårbare menneskene. Det handler om å fremme fundamentale menneskerettigheter. Samtidig skal klodens bæreevne respekteres og miljø og klima beskyttes. Dette er meget ambisiøse mål, men verdens ledere var på FN-toppmøtet enige om at det var oppnåelige mål.

Når vi har sett hvor mye vi allerede har oppnådd med tusenårsmålene de siste 15 årene, er det en inspirasjon, men nå skal altså kampen mot fattigdom fullføres de neste 15 årene. Vi er den første generasjonen som har mulighet til å utrydde ekstrem fattigdom, og vi er trolig den siste generasjonen som kan avverge katastrofale klimaendringer. Dette er derfor ikke bare en agenda for bistand. Det er en agenda for global, bærekraftig utvikling.

Bærekraftsmålene stiller høyere krav til medlemslandene, og de stiller nye krav til samarbeid. For globalt utviklingssamarbeid innebærer målene viktige endringer i rammebetingelsene. Tusenårsmålene ble utformet, ikke av medlemslandene, men av FN, for å mobilisere bistand og for å bekjempe fattigdom i utviklingsland. Bærekraftsmålene er på sin side forhandlet av medlemslandene, med utgangspunkt i Rio-prosessen, og gjelder for alle land.

Målene forener alle de tre dimensjonene i bærekraftig utvikling: miljøbevaring, økonomisk vekst og sosiale hensyn. Med dette har verden fått én samlet agenda. Den angir de felles globale utfordringer vi må håndtere for bærekraftig utvikling. Bærekraftsmålene er dermed også blitt mye mer omfattende enn tusenårsmålene. Jeg innrømmer at noen av oss kanskje synes det ble vel omfattende for å kunne følges opp helt konkret. Det er 17 mål og 169 delmål som dekker en veldig bred agenda.

Hovedansvaret for fattigdomsutryddelse og bærekraftig utvikling er lagt på landene selv. Nasjonale myndigheter skal ta både eierskap og lederskap. Landene selv må sørge for gode politiske prioriteringer og stabile rammebetingelser for vekst og investering.

Konferansen om Finansiering for utvikling i Etiopia i juli – hvor Norge spilte en viktig rolle – var klar på at det er behov for økt nasjonal ressursmobilisering og skatteinngang. Men bistand vil fremdeles være viktig for de minst

utviklede landene og for sårbare stater, og det er dessverre et økende behov for humanitær nødhjelp.

Bærekraftsmålene bringer i tillegg inn en helt ny dimensjon i forhold til Rio og tusenårsmålene. Det dreier seg om en veldig viktig nyvinning, nemlig mål 16, om effektive og ansvarlige institusjoner. Dette var en av Norges fremste prioriteringer i FN-forhandlingene.

Mål 16 handler i realiteten om godt styresett, demokrati og menneskerettigheter. Selv om disse begrepene ikke er direkte nevnt, er innholdet godt dekket, både i målene og i den politiske erklæringen som danner rammen rundt dem. Mål 16 tar til orde for å redusere vold, fremme rettsstat og rettsvesen, redusere korrupsjon og kriminalitet, sikre deltagelse i beslutninger og beskytte fundamentale friheter.

Jeg mener det er oppmuntrende at vi har fått alle FN-ns medlemsland til å enes om dette som har vært et av de mest sensitive spørsmålene i mange diskusjoner. Etter min mening er mål 16 et verktøy i hendene på nasjonalforsamlinger, organisasjoner, næringslivsaktører og politikere gjennom deres respektive arbeid med å følge opp bærekraftsmålene. Det er gjennom mål 16-formuleringene man faktisk har institusjonalisert muligheten til påvirkning for alle overfor landets myndigheter.

Respekten for menneskerettighetene er, sammen med klima, miljø og likestilling, viktige tverrgående hensyn i den utviklingspolitikken som Norge fører. Vi vil bidra til at menneskerettigheter, styresett og stabilitet blir integrert i en bred og helhetlig oppfølging av bærekraftsmålene. Vi vil også bidra til at målene fremmer markedsøkonomi, vekst og jobbskaping, så vel som miljø og klima. Klimatoppmøtet i Paris må vise veien til en verden hvor temperaturstigningen holdes under to grader. Dette danner forutsetning for å lykkes med de øvrige målene. Regjeringen ser det selvsagt også som helt sentralt at bærekraftsmålene viderefører tusenårsmålene og fokuset på fattigdom, helse, utdanning og likestilling.

Flyktningkrisen viser hvor viktig det er at vi lykkes med 2030-agendaen. Vi må møte de prekære humanitære utfordringene og samtidig bidra til forebygging og motstandskraft i fattige land. Dersom vi ikke tar fatt i de grunnleggende årsakene til konflikt, nød og naturødeleggelser, vil menneskene fortsette å forlate sine hjem på leting etter en bedre fremtid. Vi må bidra til å bekjempe fattigdom og sykdom, beskytte miljø og naturressurser, og begrense klimaendringene som undergraver matsikkerhet og livsgrunnlaget for mange sårbare samfunn. Bistanden vil ha en komplementær rolle, ikke minst som katalysator for investeringer og næringslivets engasjement. Partnerskap med privat sektor vil være avgjørende for å lykkes, ikke minst når det gjelder vekst og jobbskaping.

Fra regjeringens side skal vi følge opp bærekraftsmålene gjennom politisk dialog og samarbeid, både bilateralt og multilateralt så vel som gjennom vår egen nasjonale oppfølging. Det internasjonale arbeidet vil foregå på ulike spor, men med en helhetlig tilnærming i tråd med FN-toppmøtets erklæring. Det finnes nemlig ingen plan B. Det finnes ingen planet B. Alle land er i samme båt og må bidra i fellesskap.

Stortinget kan støtte opp under denne agendaen i sitt

arbeid internasjonalt, innen alle temaer Stortinget jobber med. Gjennom kontakter med folkevalgte og myndigheter i andre land kan Stortinget dele erfaringer om norsk styresett, om demokratisk deltagelse, om partnerskap med privat sektor og sivilt samfunn, om hvordan man sørger for å få med seg og skape tillit i et samfunn. Engasjementet fra de folkevalgte vil være avgjørende for at 2030-agendaen skal kunne gjennomføres. Regjeringen ønsker å ha en dialog med Stortinget om oppfølgingen av 2030-agendaen. Det vil vi gjøre på flere måter, men bl.a. vil vi ta dette opp gjennom budsjettbehandlingene og budsjettokumentene i årene som kommer.

Jeg ønsker en debatt om bærekraftsmålene hjertelig velkommen. Jeg mener en sann debatt bare kan styrke oss og gjøre oss mer skjerpert for å finne de gode løsningene. Vi vet at Norge ligger langt fremme på mange områder, og regjeringen arbeider allerede intensivt med fremtidsrettede reformer og omstilling som kan sørge for at vi klarer å ligge langt foran også fremover. Vi vet at vi har noe å bringe til bordet hvis vi klarer å gjøre det med en ydmyk og åpen holdning overfor andre land, om hvordan vi klarer å løfte i fellesskap i et samfunn. Vi vet at Stortinget gjennom samhandling med internasjonale organer og parlamentarikerforsamlinger kan bidra til å styrke ikke minst alt det som ligger under mål 16, nemlig å få fungerende styresett til å bli bedre i mange land.

Til grunn for bærekraftsmålene ligger FN-ns mest omfattende konsultasjonsprosess noensinne. Millioner av stemmer fra sivilsamfunnet verden over har blitt hørt. Vi har hatt dialog med sivilsamfunnets organisasjoner, og jeg håper at vi skal klare i oppfølgingen å sørge for at millioner av menneskers stemmer fortsatt blir hørt.

Olemic Thommesen (H) [10:25:45]: Jeg vil gjerne takke statsministeren for en god gjennomgang av bærekraftsmålenes innhold og ikke minst deres sammenheng i det store bildet – i forhold til livet videre på planeten vår.

Det er avgjørende at vi klarer å forankre dette arbeidet i det politiske, og da tenker jeg det partipolitiske, arbeidet. Dette er fordi bærekraftsmålene er så bredt anlagt at de fort bare kan bli en festformulering, en klisjé, uten innhold. Da mister målene sin internasjonale kraft, hvis de likevel bare kryper inn i den nasjonale agendaen, uten å ha en felles konsekvens.

Jeg hørte også statsministerens invitasjon til at Stortinget kan delta i dette arbeidet. Ettersom jeg er et praktisk menneske, vil jeg gjerne konkretisere det litt. Når stortingsrepresentanter er med på internasjonale konferanser – det kan dreie seg om likestilling, vaksiner, ja forskjellige ting – er det utrolig viktig at vi har et godt samarbeid med de fagstatsrådene som er involvert. Det er selvfølgelig konstitusjonelle grenser for hvilke roller vi har, men jeg vil mene at i et lite land og med så høy konsensus som vi har i mange av disse spørsmålene, må vi kunne utnytte den fordelen dette representerer – at vi snakker med samme stemme og at vi drar i samme retning – når vi er på disse internasjonale møteplassene, som det snarere vil bli flere enn færre av.

Jeg tenker også at det nordiske samarbeidet er vik-

tig i denne sammenheng. Mange av våre delegasjoner har et godt nordisk samarbeid på de arenaene de jobber. Det mener vi gir resultater. Sammen har vi større slagkraft, og vi har større gjennomslag for de synspunktene vi representerer. Det tenker vi også er et område som bør utvikles videre.

Så er det ikke noen tvil om at det området hvor vi som nasjonalforsamling kanskje har den største legitimiteten, dreier seg om styresett. Det er det området som er vårt anliggende. Det er vi som er arenaen for styresettet, for å si det slik. Jeg tenker at vi samlet jobber videre med det, med klare retningslinjer og i samarbeid, ikke minst i forbindelse med de bestrebelsene regjeringen gjør gjennom EØS-avtalen og på andre måter ute i verden.

Statsminister Erna Solberg [10:29:05]: Jeg er helt enig med stortingspresidenten i at Stortinget har en rolle, og jeg mener at de parlamentariske forsamlingene har en rolle. På samme måte som jeg mener at noen medlemmer av Europarådet og OSSE hadde en stor og viktig rolle på 1990-tallet knyttet til den demokratiseringsprosessen som skjedde i noen land – det å bygge institusjoner og desentralisere makt – så er vi egentlig på det nivået nå, høyere opp. Vi snakker om hvordan vi bygger strukturer for bærekraftige land på demokratisk side.

Så er det kanskje ikke alltid demokrati man får ut av demokratiske spørsmål om flerpartivalg, men man kan likevel snakke om det som ligger i mål 16 – om rettsstatsprinsipper, et godt styresett, åpenhet, altså transparens. Arbeidet mot korrupsjon er sannsynligvis noe av det viktigste man kan gjøre i mange land for å skape utvikling. Det er korrupsjonen som ødelegger mange steder for landets egen evne til å løfte seg og bruke ressursene på en god måte. På en måte har Norge jobbet med dette, helt uavhengig av det, når vi har jobbet med Olje for utvikling, når vi har jobbet med kompetanseoverføring om hvordan vi har styresett knyttet til å forvalte naturressurser, som vi har utviklet. Men selv om vi har samarbeidet med mange land, er det ikke alle land som har klart å spre inntektene – etter at de har fått kontroll og nasjonale ressurser av det – ut til folket.

Jeg ser altså behovet for antikorrupsjon, transparens, at folk må betale skatt, at skattesystemer må fungere og demokratisk kontroll over militære styrker. Som leder av NATO-delegasjonen i forrige periode her på Stortinget var dette et av de temaene jeg tok opp, ikke minst etter den arabiske våren – behovet for å snakke om hvordan parlamenter skal klare å få demokratisk kontroll over militære styrker. Etter det som skjedde i Egypt, vil man kanskje si at vi ikke helt klarte å få i gang det arbeidet, men det er fortsatt viktige ting å gjøre.

Så er det viktig å jobbe for at dette ikke bare blir en festforestilling. Derfor er det å ha målbar statistikk, oppfølging – alt det kjedelige kontrollarbeidet – viktig, og la meg dele med Stortinget en erfaring jeg har hatt gjennom å jobbe med tusenårsmålene. Vi var og besøkte Rwanda. Det er det landet som har hatt størst nedgang i barne- og mørdredelighet over en kortest periode, altså i moderne tid. Hva var det de fortalte oss at de gjorde? Jo, for hvert

barn som døde, for hver mor som døde under fødselen, så ble det skrevet en egen rapport og sendt inn til helsemyndighetene, og så ble det laget læringspunkter. Det var som om det skulle vært fra et målstyringsprogram i den norske statsforvaltningen, og dette klarte de altså i et av verdens fattigste land. Det er mulig å gjøre slike ting, og resultatene er synbare når man gjør det.

Åsmund Aukrust (A) [10:32:31]: La meg først takke representanten Olemic Thommessen for å ha reist en veldig god og viktig interpellasjon. Parlamentene verden over er nødt til å ta opp nettopp disse spørsmålene: Hvordan skal vårt land arbeide for å nå de gode bærekraftsmålene? Hva har de å si for oss? Hvordan må vi endre oss – både her hjemme i Norge og når det gjelder vår innsats i verden?

Vi lever i en krevende tid. Det er mange spørsmål som preger den politiske dagsordenen. Denne høsten har flyktningssituasjonen preget dagsordenen her i Norge og i resten av Europa, og i helgen så vi brutale terroraksjoner som tok nær 200 liv i Beirut og Paris. Vi må gjøre mer for å møte denne brutale ondskapen. Vi må møte den med sikkerhetspolitikk, med etterretning og politi. Den må møtes med forebyggende arbeid for å hindre at folk radikaliseres i Norge og Europa. Men kanskje det aller viktigste vi må gjøre, er å få en verden i mer stabilitet. Vi må få bedre sikkerhet gjennom å nå FN's bærekraftsmål. Bedre fordeling av verdens ressurser, kamp mot fattigdom, utdanning til alle og det å løse klimakrisen er kanskje det aller viktigste vi kan gjøre for å forhindre at ekstreme grupper slår rot.

Jeg er bekymret for at alle de akutte krisene vi ser i verden, skal ta fokuset bort fra det som er de egentlige akutte krisene, men som er der hele tiden. For det er klart at når 1 milliard mennesker lever i sult, er det en akutt krise både for dem og for verden, selv om det ikke oppleves sånn hver eneste dag.

Klimakrisen er en helt akutt krise som verden gjennom flere år ikke har klart å møte. Derfor kan ikke svaret fra Norge og Europa være at vi skal gjøre mindre med det som er de store globale utfordringene fordi vi har utfordringer her hjemme. Nettopp derfor er bærekraftsmålene så viktige – de rammer inn det som er våre felles forpliktelser.

Jeg hørte statsministeren holde gode innlegg på vegne av Norge da hun var i New York i høst. Derfor var jeg overrasket da regjeringen foreslo så store kutt i vår internasjonale bistand kun få uker etter. Vi har gjort det vi nettopp ikke burde gjøre: kutte til det som er de globale utfordringene fordi vi har utfordringer her hjemme. Det er klart at store kutt til regnskog, til fornybar energi og til fredsarbeid vil svekke vår innsats og vår mulighet til å nå bærekraftsmålene.

Både statsministeren og interpellanten tok opp godt styresett. Jeg er helt enig i at her kan Stortinget spille en viktig rolle. Det kan også sivilsamfunn. Sivilsamfunn har en viktig rolle for å sikre godt styresett, og sivilsamfunnet har hatt mye å si for norsk utenrikspolitikk. Tenk på hva fagbevegelsens innsats og Kirkens innsats i Sør-Afrika hadde å si for Norges innsats mot apartheid i Sør-Afrika, eller hva Norsk Folkehjelp har hatt å si for vår innsats i Sør-Sudan. Det er klart sivilsamfunn har en viktig rolle.

Jeg mener det er problematisk med de store kuttene som sivilsamfunn har foreslått. Jeg vil også peke på at vi må ha gode, globale arenaer for å nå bærekraftsmålene. Da er jo FN den aller viktigste, og når FN ber verden innstendig om ikke å kutte, er det et stort problem at land som Norge kutter til kanskje den viktigste FN-organisasjonen, nemlig UNDP. Det er dårlig, og det er problematisk, fordi det er reelle kutt, men det er også et fryktelig dårlig signal. Det er klart det er utfordringer her hjemme i Norge, men vi er fortsatt et av verdens mest privilegerte land. Når vi ser oss nødt til å kutte, hvilke andre land i verden er det vi mener ikke kan gjøre akkurat det samme?

En av oppgavene vi som storting har, må være å gjøre bærekraftsmålene bedre kjent. Vi må få befolkningen i Norge til å få bærekraftsmålene til å bli en del av sine mål. I Drammen kommune så vi hvordan de jobbet veldig systematisk med FN's tusenårs mål. De jobbet inn mot barnehagen og inn mot skolen. Ifølge en undersøkelse i Norge var tusenårs målene ganske lite kjent, men i Drammen kommune var det 25 pst. som visste om dem. Ungene tok med seg den kunnskapen de hadde lært i barnehagen og på skolen, hjem. Vi bør også diskutere hvordan vi kan gjøre bærekraftsmålene bedre kjent i Norge.

Til slutt: Bærekraftsmålene skal gjelde like mye for alle land. De har like mye å si for Norge som de har for Nigeria. Hva skal de ha å si for oss? Hvordan må vi strekke oss for å nå bærekraftsmålene her hjemme? Jeg mener at her er det aller viktigste vi kan gjøre for å redusere våre klimagassutslipp: Vi skal bli et lavutslippssamfunn. Det høres ut som en enkel ting å si, men sannheten er at det er en fryktelig vanskelig og stor ambisjon. Skal vi bli et lavutslippssamfunn i 2050, må vi bli et ganske annet samfunn enn det vi er i dag. Her må Stortinget samle seg om en mer offensiv klimapolitikk, både for å nå egne mål og for å være med og nå FN's bærekraftsmål.

Sylvi Graham (H) [10:37:43]: Først vil jeg takke Stortingets president, Thommesen, for å ha reist denne interpellasjonen. Jeg tror det er viktig at vi kommer i gang med å diskutere hvordan vi skal tenke på disse nye bærekraftsmålene i årene som kommer, for dette er et sett med mål som maner verdenssamfunnet til en global dugnad for å takle utfordringer som fattigdom, sult, manglende utdanning, klimaendringer, korrupsjon, krig og konflikt.

FNs åtte tusenårs mål, som ble vedtatt i 2000, har vært en suksess. Målene har mobilisert til felles innsats mot fattigdom og for utvikling, og tidsfristen for tusenårs målene renner altså ut i slutten av året. Nå overtar de nye bærekraftsmålene og staker ut en ny ambisiøs kurs for verdens utvikling for de neste 15 år. Det er viktig, for verden står overfor enorme utfordringer som bare kan løses i fellesskap. Tusenårs målene viste oss at det er viktig at verdenssamfunnet trekker i samme retning mot felles mål, istedenfor at hvert land lager sin utviklingsplan, for sammen kan vi oppnå så mye mer.

Bærekraftsmålene er langt mer omfattende. For eksempel fokuserer man fortsatt på fattigdomsbekjempelse og setter helse, utdanning og likestilling for kvinner i sentrum. Men bærekraft er også nå integrert med nye mål for

bl.a. klima, energi og miljø og ressursforvaltning. I tillegg er menneskerettighetene kommet inn, og vi har fått mål og delmål for både rettsstat og friheter.

Da utenriksminister Børge Brende for godt over et år siden tok initiativ til en ny melding til Stortinget om menneskerettighetene, ble den hilst velkommen av de fleste. Da komiteen avga sin innstilling, sa vi bl.a.:

«Meld St. 10 (2014-2015) er et godt utgangspunkt for å styrke menneskerettigheter og demokrati i den norske utenriks- og utviklingspolitikken. Meldingen bærer preg av at det har vært en bred prosess i forkant, med mange gode og relevante innspill fra ulike aktører, og ikke minst fra sivilsamfunnsaktører.»

Ikke overraskende mente da en samlet komité at «menneskerettighetene må få en sentral plass i FN's bærekrafts- og utviklingsmål fra 2015». Og viktigheten av at de nye bærekraftsmålene sikrer reduksjon av ulikheter, ble understreket, for hovedparolen for bærekraftsmålene er jo prinsippet: Alle skal med – «no one will be left behind».

Jeg har forventninger til de nye bærekraftsmålene. Og de viktigste norske prioriteringene er kommet med. Vi må innstille oss på å forholde oss helt annerledes til de nye bærekraftsmålene enn vi gjorde til tusenårs målene, for disse angår oss på en annen måte. Vi har kommet langt i Norge, men også her har vi en jobb å gjøre. Vi har kompetanse og ressurser til å bistå andre land med å nå målene, og vår fremtidige trygghet handler mye om tilstanden i andre land. Og ved å hjelpe andre til å nå målene trygger vi også vår egen fremtid. Men det er fornuftig med en dose ydmykhet også her, for Norge kan selv bli flinkere i mangt. Vi er ikke uten utfordringer innen likestilling, utdanning, klima, miljø og helse, eller menneskerettigheter, for den del, eller rettigheter for funksjonshemmede.

Når det gjelder å hjelpe fattige land, vil tradisjonelle bistandsmidler fortsatt være viktig, ikke minst for de fattigste landene. Norge er i bistandstoppen globalt når man regner bistand per innbygger, vi gir rundt regnet 1 kr per 100 kr i nasjonalbudsjettet i utviklingshjelp, og vi må fortsette å oppfordre andre rike land til å sette til side minst 0,7 pst. av BNI til utvikling. Finansiering av bærekraftig utvikling må komme fra et bredt spekter av kilder, både nasjonale og internasjonale, offentlige og private, og vi må sikre at disse brukes på en best mulig og effektiv måte.

Det blir en utfordring å følge opp og rapportere om så mange mål, særlig for utviklingsland med lav kapasitet, som åpenbart mangler både data og statistikk, og det internasjonale samfunnet må se hvordan man kan bidra i så måte. Det er klart at 17 mål og 169 delmål er mer omfattende enn tusenårs målene var. Derfor er det også så viktig at vi bredt diskuterer hvordan vi skal «ta itu med» dette arbeidet her i Norge, og det er også derfor det er så bra at interpellanten har løftet debatten opp på bordet vårt allerede nå. Jeg tror han har helt rett i at vi trenger et bredt anlagt arbeid inn mot dette – Nordisk råd, de nordiske partigruppene – i alle sammenhenger en felles tilnærming. Det mener jeg må være den riktige veien å gå, og jeg mener at vi er godt i gang ved at interpellanten har startet oss på denne måten her i dag.

Marit Arnstad (Sp) [10:42:49]: Bærekraftsmålene som ble vedtatt den 25. september, er ambisiøse, og for mange av dem ønsket Norge enda mer ambisiøse formuleringer enn det som det faktisk ble, bl.a. når det gjaldt godt styresett. Men det er ikke noen tvil om at det kommer til å kreve en stor innsats av verdenssamfunnet for å kunne nå disse målene, av hvert enkelt land som har forpliktet seg, og av de internasjonale organisasjonene. Og kanskje er det riktig at agendaen ble litt for bred, litt bredere enn det den ideelt burde ha vært når det gjelder spørsmålet om den videre oppfølgingen.

Hvert enkelt av de 17 målene er stort. Å utrydde all fattigdom, utrydde sult, sikre og fremme god helse for alle – alle spørsmålene, alle de 17 målene – kommer til å kreve høy prioritering i det internasjonale arbeidet, målrettet bistand og målrettet oppfølging i hvert enkelt land.

Jeg har lyst til å peke på et par av målene som Senterpartiet har vært svært opptatt av over mange år. Det ene er nødvendigheten av å sikre at flest mulig mennesker får dekket sine grunnleggende behov. Det må ha den høyeste prioriteten både internasjonalt og i vår bistandspolitik. Å bruke mer ressurser på å gi mennesker sikker tilgang på vann og mat er et viktig tema som jeg tror alle kommer til å være enige om, men det er ikke sikkert at vi alle kommer til å være enige om hvordan vi når det målet, verken internasjonalt eller nasjonalt.

Et annet mål som også er svært viktig og kanskje grunnleggende i forhold til alle de andre målene, etter min mening, er at en skal oppnå full likestilling mellom kjønn og myndiggjøre kvinner og jenter over hele verden. Det er i det hele tatt vanskelig å se for seg en bærekraftig vekst på andre områder uten at en tar hele samfunnets kompetanse, arbeids- og skaperkraft i bruk, og da er målet om å sikre jentunger rett til utdanning og til å bestemme over eget liv svært, svært viktig.

Det er interessant at interpellanten reiser en debatt om hvordan dette kan følges opp også i Stortingets arbeid. Jeg tror at det ligger mange muligheter for Stortinget til å se på hvordan vi jobber når det gjelder dette spørsmålet. Allikevel er det også slik at oppfølgingen av disse målene, både internasjonalt og nasjonalt, er et spørsmål om politiske prioriteringer. Vi må erkjenne at sjøl om vi kan stå sammen om svært mange av målene, kommer vi til å ha forskjellige meninger om hvordan målene skal oppnås. Det er jo der de politiske brytningene ligger. Hvordan en oppnår best mulig matsikkerhet, globalt og nasjonalt, er ikke nødvendigvis konfliktfritt, og det er ikke sikkert at vi gjennom Stortingets delegasjoner kommer til å ha akkurat ens oppfatning av hvordan det skal skje.

Derfor er det også viktig for meg at enhver samordning eller ethvert forsøk på å ha noen felles oppfatning fra Stortingets side ikke må oppheve det faktum at Stortinget er summen av de politiske partiene. Vi skal passe oss for en avpolitisering av viktige temaer. Det er en fare for at det kan bli resultatet dersom det er slik at en skal prøve å strebe etter ens holdninger, bl.a. i Stortinget delegasjoner, i denne typen spørsmål. Derfor tror jeg det i en del spørsmål kan bli vanskelig. Arbeidet i Stortinget foregår gjennom partiene og som sum av partienes standpunkt og partienes sam-

arbeid, og jeg vil advare hvis det skulle ligge noen form for egen stortingspolitikk via Stortingets egne organer og egen administrasjon. Noe slikt finnes ikke utenom partiene – det eksisterer ikke. Det som eksisterer, er partienes arbeid, standpunkt, samarbeid og også den utenrikspolitiske linja, som først og fremst legges fra regjeringens side, etter at den har rådført seg med Stortingets organer.

Jeg tror vi står overfor mange interessante debatter, både i Stortinget og kanskje også gjennom stortingsdelegasjoner internasjonalt. Jeg tror også vi kan dele erfaringer fra eget ståsted – ikke minst er det viktig når det gjelder sivilsamfunn og styresett. Jeg tror hele spørsmålet om den økonomiske oppfølgingen og budsjettoppfølgingen blir veldig viktig, og jeg tror også at samhandlingen med fagstatsråder i internasjonale fora kan være en mulighet som ligger der, som kan utnyttes bedre, men jeg tror vi skal erkjenne at den viktigste oppfølgingen er summen av partipolitikken, og Stortinget er summen av partiene som sitter der.

Ola Elvestuen (V) [10:47:54]: Jeg vil også først takke stortingspresidenten for interpellasjonen. Jeg tror det er riktig og viktig at vi har denne debatten så tidlig etter at tusenårsmålene er vedtatt, nettopp for å bevisstgjøre vår egen rolle og for å komme i gang med det arbeidet som må gjøres.

Hva er Stortingets viktigste rolle? Det er den oppgaven vi har som landets øverste politiske myndighet. Det er selvfølgelig alle de føringer vi gir, både ved lovgivning og på andre måter, til regjeringen, og de budsjettene vi vedtar. Det er den viktigste oppgaven vi har. Og nå har vi en felles forpliktelse gjennom en internasjonal avtale om felles internasjonale målsettinger.

Jeg er enig med interpellanten i at vi også må se på hvordan vi jobber, i tillegg til det helt opplagte ansvaret vi har som nasjonalforsamling. Vi må se på om vi kan jobbe bedre i de internasjonale fora der vi også sitter som enkeltmedlemmer, og se på hvordan vi kan være med og skape et bredere engasjement gjennom den arbeidsformen vi har.

Tusenårsmålene har vist at denne type målsettinger, som er internasjonalt vedtatt, og som framstår som veldig ambisiøse når de vedtas, allikevel har hatt og har en enorm betydning. Tusenårsmålene har gitt en effekt – enten det er å halvere andelen mennesker uten tilgang til sikkert drikkevann, eller det er å halvere ekstrem fattigdom – og jeg er ikke sikker på om man, da dette ble vedtatt, egentlig hadde tro på at det var mulig å oppnå i løpet av 15 år. Så den egendynamikken som denne type målsettinger lager, er viktig. Mange av målene som er i denne enigheten, er en oppfølging av tusenårsmålene, men med enda større ambisjoner fram mot 2030. Det er klart at hvis man kan se for seg en verden der man kan utrydde fattigdom, er det et enormt steg vi i verdens og menneskehetens historie kan klare å ta.

Det som er helt grunnleggende annerledes ved disse målsettingene, er fokus på bærekraft. Og der har vi ingen alternativ. Vi må ha en bærekraftig utvikling for å kunne bygge åpne, frie og gode samfunn framover i tid. Og det er mange målsettinger – enten det er bærekraftig energi for alle, bærekraftig vekst, bærekraftige byer eller bære-

kraftig forbruk og produksjon – samtidig som vi må handle umiddelbart for å stoppe klimaendringene og trygge artsmangfoldet.

Dette er ambisiøse mål, som også krever tiltak i Norge. Vi må følge opp, og vi må jobbe med de virkemidlene vi har internasjonalt. Selvfølgelig gjelder det bistand, men også innenfor handel, samarbeid med andre land og innenfor de internasjonale organisasjonene som vi ønsker å tilslutte oss, f.eks. med våre egne klimamål inn mot EU, hvor vi skal redusere våre egne utslipp med 40 pst. i løpet av 15 år. Og da teller hvert år. Vi må ha sterk vilje hvert år, ved hvert budsjett, for å ha noen mulighet til å nå de målene.

Jeg tror også det er viktig at vi ikke bare tenker på nasjonalforsamlingen og det nasjonale, for, som jeg nevnte, en av målsettingene er også å ha bærekraftige byer og lokalsamfunn. Over 50 pst. av verdens befolkning bor i dag i byer. Det er klart at de samarbeidskonstellasjonene som er på tvers mellom byer internasjonalt, er viktig. Norske byer kan ta en lederrolle i det. Oslo er en internasjonalt ledende miljøby og får anerkjennelse for det, spesielt innenfor det store nettverket C40. Det er viktig at vi som nasjonalforsamling både anerkjenner den betydningen de har, og også bygger opp under og støtter opp under den posisjonen. Vi skal ikke undervurdere betydningen av eksemplets makt. Noen må vise hvordan man kan etablere disse bærekraftige byene, og det gir en effekt også internasjonalt.

Helt til slutt: Det er snakket mye om menneskerettigheter og gode styresett. Det er viktig å huske på at liberaldemokratier, godt styresett, er det viktigste tiltaket vi har for å bekjempe klimaendringer og oppnå alle de andre målsettingene som vi har i bærekraftsmålene.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [10:53:08]: Det er et svært løft at verden har fått på plass og klart å enes om de bærekraftsmålene som vi har fått på plass. Norge har ytt en betydelig innsats, både forrige regjering og denne regjeringen, for å bidra konstruktivt i prosessen.

Jeg vil bare trekke en linje tilbake igjen til de tusenårsmålene som vi har hatt, og evalueringen av dem. En av de klareste evalueringene er at der verden har klart å samle seg om tydelige og konkrete mål, som det er mulig å måle, er også der den største innsatsen har kommet fra verden, enten det har vært lands innsats gjennom bistand eller på andre måter, eller det har vært knyttet opp mot folk som Bill Gates eller andre som har vært villige til å spytte inn penger. Mer ulne mål av typen å få på plass rettfærdige internasjonale handelsavtaler er det også vanskeligere å klare å mobilisere veldig tydelig for enn for de målene som er tydelige og konkrete.

Derfor vil jeg gripe fatt i to konkrete mål som Norge har hatt en rolle i å frambringe. Det ene er mål nr. 7, «Affordable and clean energy», fordi Norge og utenriksminister Børge Brende har vært i front internasjonalt for å sikre at verden vedtok at vi skulle ha bærekraftig energitilgang for alle som et eget globalt bærekraftsmål. Norge mente at det var viktig å få på plass et sånt mål for å sikre at verden prioriterer penger og innsats til akkurat dette. Det er godt over 2 milliarder mennesker i verden som lager mat over røykfylte ovner eller bål, og det fører til store helseskader

så vel som avskoging. Det er 1,3 milliarder mennesker som ikke har tilgang til strøm.

Målsettingen med å få inn et sånt mål har jo vært å klare å mobilisere verden til å investere mer penger i fornybar energi til alle. Det regjeringen har gjort, etter først å ha vært med på å kjempe inn et sånt mål, er å redusere bevilgningen til fornybar energi med 80 pst. over de to siste årene. Hvordan i all verden kan vi forvente at resten av verdens ledere skal prioritere tilgang til fornybar energi til fattige land i verden, når ikke engang vi, som har hatt en lederrolle i den kampen, er villige til å løfte, men tvert imot kutter – og det like før klimatoppmøtet, der nettopp økt innsats for de fattigste landenes energitilgang og fornybar energitilgang står helt sentralt? Det er det ene spørsmålet som jeg mener det er riktig at statsministeren svarer på.

Det andre bærekraftsmålet som jeg synes det er gledelig at vi har fått til – for det var ikke inne i de første sonderingene og de første debattene knyttet opp mot bærekraftsmålene – er mål nr. 10, «Reduce inequality within and among countries», med andre ord redusert ulikhet. Jeg mener at det er en av de tingene vi har oppnådd, der vi har tatt debatten videre fra en snever fattigdomsbekjempelse, utelukkende, til å se på årsakene til fattigdom. Hvis man bare prøver å hjelpe de fattige, men lar være å angripe årsakene til fattigdom, vil man aldri klare å lykkes med å bekjempe fattigdom over tid. Det er nettopp det å jobbe inn et mål som hadde «reduced inequality» inne som et vesentlig element, i tillegg til fattigdomsbekjempelsesmålet, som jeg vil si er en nyvinning.

Den andre biten av dette er at disse målene ikke bare skal gjelde de fattige landene, men de skal gjelde alle land i verden. Statsminister Erna Solberg var altså med på å slå fast at verden skulle redusere forskjellene mellom rike og fattige deler av verden, men også innad i rike land. Dette er et konkret mål som bl.a. Norge har vært med på å bidra til, for vi sier i klartekst at et av målene som vi skal oppnå, og de tingene som vi skal måles på, er at de 40 pst. med lavest inntekt i landet, skal ha en høyere inntektsvekst enn gjennomsnittsbefolkningen, og dette skal skje gradvis og kontinuerlig fram mot 2030.

Da mener jeg det er betimelig å stille følgende spørsmål til statsministeren: Mente hun det da hun var med på å underskrive – og var med på å vedta – de nye bærekraftsmålene? Mente hun alvor da hun sa at ulikhetene skulle reduseres? For det er umulig å kjenne igjen det målet i det budsjettet som man har lagt fram for Norge. Mener hun virkelig at det budsjettet peker i retning av at vi gradvis skal ha en vekst for de 40 pst. fattigste som er høyere enn snittet?

Olemic Thommessen (H) [10:58:28]: La meg først få takke for en fin debatt. Jeg håper at dette er noe som representantene, når de kommer tilbake til sine partigrupper og sine partiorganisasjoner, også vil ta med. Jeg mener at det er viktig at vi får forankret bærekraftsmålene som en del av partiarbeidet. Det er riktig som representanten Elvestuen sa, det dreier seg også om lokalpolitikk og regionalpolitikk. Vi bør alle ha som et mål at vi stiller det lille kontrollspørsmålet når programmet til neste stortingsvalg er

skrevet: Hvordan står dette programmet i forhold til bærekraftsmålene? Det tror jeg kanskje er litt lett å si her, men i praksis kanskje ikke så lett, fordi vi er veldig ofte revet med av den daglige løpende agendaen, og den er ofte mer nærsynt enn det bærekraftsmålene inviterer til.

Så er jeg selvfølgelig enig i det som representanten Arnstad tok opp, at det ikke er snakk om at Stortinget som institusjon skal ha noen vilje. Stortinget er partiene og bredden av partienes standpunkter, og debatten er det sentrale. Det er en stor styrke hvis vi på tvers i denne salen er enige om målene. Jeg tror vi i ganske stor utstrekning er enige om målsettingene. Så kommer vi til å være uenige om virkemidlene, og vi kommer til å være uenige om fremdriften. Det skal vi være glad for, for det er nettopp den uenigheten som skaper dynamikk, som skaper fremdrift, og som skaper vitalitet i disse temaene. Det kommer de til å trenge fordi de er store og mange, og det er vanskelig å identifisere mange av dem.

Jeg tenker at nettopp den dynamikken er det viktig å ta med også ut i de internasjonale partigruppene, f.eks. til Nordisk råd. Er det noe Nordisk råd trenger, er det nettopp en tøffere debatt om mål og virkemidler – en sterkere konflikt, en konflikt som er mer drivende for sakene, og som driver frem det nordiske perspektivet. Nordisk råd lider av et konsensusproblem som gjør at det nordiske samarbeidet blir ufarliggjort og får for liten oppmerksomhet i medier og på andre arenaer. Det er en felle vi må arbeide mot når det gjelder det videre arbeidet med bærekraftsmålene.

Med det vil jeg bare få lov til å takke statsministeren for – synes jeg – en god gjennomgang og representantene for en fin debatt. Så håper jeg at vi tar denne videre, og at vi tar bærekraftsmålene med oss som et premiss i det videre politiske arbeidet.

Statsminister Erna Solberg [11:01:41]: Jeg har gleden av å konstatere at det er bred støtte i Stortinget til bærekraftsmålene. Jeg tror Marit Arnstad har helt rett i at det vil være ulike diskusjoner om ulike tema, om hvordan vi når målene, og om hvilken politikk som føres. Så det vil være mye rom for god norsk nasjonalpolitisk debatt også fremover.

Regjeringen vil være en pådriver for oppfølging både hjemme og ute. Vi skal bygge på tusenårsmålene, vi skal bygge på Rio-prosessen, og vi skal jobbe videre med det.

Jeg har lyst til bare å minne om at vi har fått til mange gode resultater. Tusenårsmålene har vært FN's viktigste utviklingssatsing noensinne. Ekstrem fattigdom er mer enn halvert, til om lag 700 millioner mennesker. Det er blitt 1 milliard færre fattige, mens befolkningen i verden har vokst med 2 milliarder.

Så vet vi samtidig at det kommer til å være vanskelig å nå den siste gruppen, for mange av dem lever i konfliktområder, de lever i områder hvor det blir verre. De trenger mye av ikke bare penger, men hjelp. En av grunnene til at denne regjeringen er så opptatt av bl.a. å sørge for at det i konfliktområder gis utdanning, er å sørge for at det er fremtidsmuligheter etterpå, og at reetableringen av et normalt samfunn går raskere.

Flyktningkrisen betyr at vi trenger å styrke den huma-

nitære nødhjelpen, både hjemme og ute. Vi trenger å gjøre det i konfliktområder og i nærområdene. Jeg var selv i Libanon og Jordan nylig og så hvor viktig det er – hvis både Syria, Jordan og Libanon skal fungere i fremtiden – å løfte opp utdanning, løfte opp mat/ernæring og sørge for at man unngår langsiktige skader på sårbare individer og samfunn.

Så vil vi ha en diskusjon om hva som er den mest effektive bistanden, om på hvilken måte vi skal løse det. Nå er ikke forskjellen på at Arbeiderpartiet bruker ca. 2,2 mrd. kr mindre i sitt alternative budsjett på bistand ute, og det at regjeringen har foreslått 4,2 mrd. kr for å dekke flyktningkostnadene, det helt store og avgjørende, men jeg ser at man fortsatt opprettholder prioriteringen om å kutte i utdanning, som jeg mener er en feil prioritering i disse dager. Det er nemlig en veldig grunnleggende prioritering fremover.

Ja, vi var både bevisste på og opptatt av å gjøre noe med forskjellene, men vi vil nok ha ulike holdninger til hvordan vi løser forskjellsutfordringene også i vårt eget land. Da regjeringen fredag la frem en opptrappingsplan mot rus, var det nettopp fordi det er en del av å fjerne ulikheter i Norge å sørge for at folk kommer tilbake igjen til arbeidslivet. Den største ulikheten i Norge er mellom dem som står utenfor arbeidslivet, og dem som er innenfor. Derfor blir – f.eks. i møte med den flyktningkrisen vi har nå – integreringspolitikken en veldig viktig del for å få folk raskt ut i jobb. Slik som utviklingen er, kommer Norge til å skåre dårligere med hensyn til disse kriteriene de første årene, men vi vil se at vi kommer bedre ut, nettopp på grunn av at vi klarer å få til en bedre integreringspolitikk fremover.

Presidenten: Debatten i sak nr. 2 er dermed omme.

Sak nr. 3 [11:05:02]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om endringer i introduksjonsloven (tiltak for økt gjennomføring av plikt til opplæring og kvalifisering) (Innst. 45 L (2015–2016), jf. Prop. 130 L (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Heidi Greni (Sp) [11:06:15] (ordfører for saken): Først vil jeg takke komiteen for et godt samarbeid. Vi avgir en samlet innstilling om de problemstillingene som tas opp i departementets forslag til endringer i instruksjonsloven, men deler oss i et spørsmål som er tatt opp i komitébehandlingen som gjelder midlertidig arbeidstill-

telse for asylsøkere som venter på behandling av asylsøknaden.

Forslagene til endringer i introduksjonsloven gjelder tre forhold:

- for det første, spørsmålet om rett til permisjon fra introduksjonsprogrammet
- for det andre, spørsmålet om dokumentasjon av kunnskap om samfunnet for å få fritak fra plikt til opplæring i 50 timer samfunnskunnskap
- for det tredje, en endring som pålegger kommunene ansvaret for å ta initiativ til å sette i gang opplæring i norsk og samfunnsfag for voksne og innvandrere.

Komiteen slutter seg til departementets forslag om at deltakere i introduksjonsprogrammet skal ha rett til permisjon ved tilbud om ordinært arbeid. Vi mener deltakelse i arbeidslivet er sentralt, men vil gi den enkelte rett til å komme tilbake til en ikke-avsluttet opplæring. Det vil gi fleksibilitet, og det vil legge til rette for bedre integrering.

Komiteen tar imidlertid forbehold når det gjelder permisjon fra introduksjonsprogrammet. I dag er det mulig med seks måneders opphold i forbindelse med utenlandsopphold. Det gis også permisjon for dem som er i fødselspermisjon. I et forslag fra en samlet komité ber vi regjeringen fremme forslag til endringer for å redusere fraværet fra introduksjonsprogrammet. Jeg mener det er vanskelig å godta at loven legger til rette for et lenger utenlandsopphold i introduksjonsperioden. Da er det litt annerledes med fødselspermisjon, der det må utvises mer fleksibilitet. Men for de fleste kvinner vil det likevel, ved god tilrettelegging, være mulig med fortsatt deltakelse i introduksjonsprogrammet også mens de er i fødselspermisjon. Det vil være viktig for å sikre kontinuitet i norskopplæringen og bidra til raskere integrering i det norske samfunn.

En samlet komité slutter seg til departementets forslag om at det ikke lenger kan gis fritak for rett og plikt til opplæring i samfunnsfag selv om den enkelte har tilstrekkelige kunnskaper i norsk. Kunnskap om samfunnslivet er viktig for integrering i samfunn og arbeidsliv. Eventuelt fritak fra opplæring i samfunnskunnskap må derfor dokumenteres ut fra kunnskap på det området, ikke ut fra gode norskkunnskaper alene.

I dagens regelverk har den enkelte innvandrere det formelle ansvaret for å framsette krav om deltakelse i introduksjonsprogrammet. Kommunene har ansvaret for å tilby opplæring. Komiteen deler departementets syn om at det er ønskelig å legge dette ansvaret på kommunene. Det er de kommunale myndighetene som må informere innvandrere om deres rettigheter i introduksjonsprogrammet, og ta initiativ til at opplæringen starter så fort som mulig. Komiteen mener lovjusteringen kan bidra til at flere deltar i og fullfører opplæringen, noe som øker muligheten for rask integrering og deltakelse i arbeidslivet.

Til slutt vil jeg begrunne hvorfor Senterpartiet ikke kan slutte seg til merknaden fra komiteens mindretall om at det skal åpnes for midlertidig arbeidstillatelse for asylsøkere som venter på behandling av asylsøknaden. Ingen er uenig i at det er viktig for integreringsprosessen å komme seg fort ut i arbeidslivet. Dette drøftet vi også ved Stortingets behandling av Prop. 152 S for 2014–2015, om til-

leggsbevilgning som følge av økning i antallet asylsøkere til Norge. Utlendingsloven § 94 stiller krav om at asylsøkerens identitet skal være avklart før det gis arbeidstillatelse. Fra Senterpartiets side mener vi det er gode grunner til å holde fast ved den bestemmelsen. Det er ikke ønskelig at vi har folk ute i arbeidslivet som vi ikke kjenner identiteten til. Å gi arbeidstillatelse uavhengig av identitetsavklaring vil heller ikke virke stimulerende til å bidra til å få fakta på bordet fra den enkelte asylsøkerens side. Og i lys av gårdsdagens debatt vil utvidet rett til midlertidig arbeidstillatelse være et helt feil signal å sende, etter min mening.

Ved behandling av Prop. 152 S hadde Senterpartiet en særmerknad sammen med Arbeiderpartiet der vi understreker at vilkåret i utlendingsloven § 94 om at det ikke er tvil om søkers identitet, fortsatt skal opprettholdes ved arbeidstillatelse. I Senterpartiet står vi fast på det standpunktet.

Eirin Sund (A) [11:11:25]: Først av alt vil jeg takke saksordføreren for både et godt og ryddig arbeid.

Det vi gjør i dag, er å styrke arbeidslinjen og å styrke voksne innvandreres forutsetning for å kunne delta aktivt i yrkes- og samfunnslivet. Vi vet at det er store forskjeller i sysselsettingen mellom ulike grupper av innvandrere, og det er store forskjeller mellom kvinner og menn når det gjelder andelen som er i arbeid eller utdanning året etter at de gikk ut av introduksjonsprogrammet. Det er også stor forskjell mellom kommunene, og dette er vi nødt til å jevne ut.

Når kommunene nå skal ta initiativ til og igangsette opplæring i språk og samfunnskunnskap, vil det forhåpentligvis kunne føre til bedre integrering og bedre og mer likestilling. Når en nå også skal kunne ha rett til permisjon ved tilbud om ordinært arbeid for så å ha rett til å gå tilbake til ikke avsluttet opplæring, vil det kunne gi nødvendig fleksibilitet for den enkelte, som saksordføreren sa.

Arbeiderpartiet er glad for at alle ble med på å fremme forslag om at vi ber regjeringen fremme forslag til endringer for å redusere fraværet fra introduksjonsprogrammet, og regler som sikrer kvinners deltakelse i programmet også under fødselspermisjon.

Det er viktig å redusere periodene hvor deltakerne er borte fra programmet, for sånn å sørge for progresjon i språkopplæringen, og fødselspermisjoner gjør at en del kvinner mister muligheten til jevn progresjon.

Flere kommuner har uttalt at disse endringene vil kunne påføre dem et økt ansvar og økte kostnader. Komiteen mener at det er viktig at kommunenes ansvar for bosetting og integrering av innvandrere gis finansieringsordninger som dekker kostnadene ved å gjøre den viktige jobben.

Arbeiderpartiet er overbevist om at hvis vi ikke nå gjør det vi kan for god integrering fra dag én, kan vi på et senere tidspunkt få en stor regning i fanget. Da er språk, bolig og arbeid en forutsetning for å lykkes. Det er det vi gjør i dag, vi skal måles på i framtiden.

Jeg sa innledningsvis at Arbeiderpartiet er opptatt av arbeidslinjen. En enstemmig komité mener at denne lovjusteringen kan bidra til at flere deltar og fullfører pro-

grammet i en tidlig fase av sitt opphold i Norge. Det øker muligheten for rask integrering og deltakelse i arbeidslivet. Da er det merkelig, synes jeg, at Høyre og Fremskrittspartiet ikke vil være med på at flere aktører kan bidra i opplæringen, og at det gis rom for ulike typer opplærings-tilbud, og at en ikke vil være med på å tilby opplæring i mottakene. Det merkeligste er kanskje at Fremskrittspartiet og Høyre ikke vil være med på å åpne opp for midlertidig arbeidstillatelse for asylsøkere som venter på behandling av søknaden – et forslag som ble enstemmig vedtatt i denne salen for en måned siden. De asylsøkerne som er her i dag, kan også få det i dag når de har fått avklart identiteten og gjennomgått asylintervjuet.

Problemet er at ventetiden for asylintervjuet i dag er veldig lang, og når vi vet at veldig mange av dem som sitter på mottak vil få opphold, bør de – om de kan – få jobbe. Vi har altså enstemmig vedtatt her at kriteriene knyttet til asylintervju skal vurderes. Da synes jeg det er rart at Høyre og Fremskrittspartiet – og jeg hører stemmeforklaringen til Senterpartiet – nå går tilbake på det som vi til og med har sett at Høyre i media, ikke Senterpartiet, prøver å skape et bilde av dette forslaget, at det er noe annet enn det det i realiteten er.

Nå kommer det mange asylsøkere. En veldig stor andel av dem skal få bli her. Da er det å kutte i språk, kutte i dagpenger og – til og med – utdeling av matkuponger ikke veien å gå for at de fortest mulig skal få leve livet sammen med oss her ute.

Så det hadde vært interessant og viktig – også fordi Høyre spesielt har dratt denne saken opp og ut i det offentlige rom – å få høre hva som har endret seg den siste måneden som gjør at de ikke kan være med på dette i dag, nemlig å åpne opp for midlertidig arbeidstillatelse med den begrunnelsen at det er asylintervjuet og ventetiden på det som tar for lang tid.

Helge André Njåstad (FrP) [11:16:02]: For Framstegspartiet har god integrering alltid vore viktig. Eg er stolt av å vera medlem i eit parti som var det første som såg det nødvendig med norskopplæring for nykomne innvandrere. Språk og samfunnskunnskap er ein føresetnad for å få til god integrering. Eg er difor glad for at Stortinget i dag sluttar seg til desse forbetringane i introduksjonslova som regjeringa har føreslått.

Føremålet med introduksjonsprogrammet for nykomne og opplæring i norsk og samfunnskunnskap for vaksne innvandrere er å styrkja innvandrernes føresetnader for å kunna delta aktivt i yrkes- og samfunnslivet. Me må likevel ikkje gløyma at det er store forskjellar i sysselsetjinga – som fleire har vore inne på – mellom ulike grupper av innvandrere. Det gjer opplæringa i samfunnskunnskap og det å stilla krav endå viktigare. Det er òg store forskjellar mellom kvinner og menn når det gjeld kor stor del som er i arbeid eller utdanning året etter at dei gjekk ut av programmet. Det er òg store forskjellar mellom kommunar når det gjeld kor stor del som er i arbeid eller utdanning etter at dei har gått ut av programmet. Desse forskjellane – som andre òg har nemnt – må me arbeida aktivt og målretta for å redusera, og eg trur litt av nøkkelen til det ligg i at dei kom-

munane som er flinke, må vera leiestjerner for dei andre, og at me må sjå på dei som lukkast, og læra av dei.

Gode norskkunnskapar er i dei fleste tilfelle ein føresetnad for å få jobb, og lovendingane er ei oppfølging av regjeringsplattforma på dette punktet. Endringane vil gjera det enklare å kombinera arbeid og introduksjonsprogram, noko som er ei praktisk, fornuftig endring. Deltaking i arbeidslivet er ein av dei viktigaste føresetnadene for integrering.

Både saksordføraren og representanten frå Arbeidarpartiet har vore innoom formuleringa som har skapt mest medieomtale etter at ein avgav innstillinga, nemleg moglegheita for å gje arbeidsløyve til personar som ventar på behandling av asylsøknaden sin. Eg registrerer òg at Arbeidarpartiet frå talarstolen ganske offensivt utfordrar Høgre og Framstegspartiet, sjølv om dei sjølve i media, i dagane etter at ho vart avgjeven, hadde stort behov for på ein måte å distansera seg frå innhaldet i den same merknaden som dei var med på då innstillinga vart avgjeven. Eg synest det er merkeleg at ein på ein måte snakkar med to tunger.

Det er ikkje vanskeleg for oss å forklara forskjellen på det me var med på tidlegare, nemleg å be regjeringa utgreia og sjå på denne problemstillinga, kontra det å skriva at ein, faktisk utan utgreiing og utan vurdering, bad regjeringa om ein ny rett i ei tid då asyltilstrøyminga til Noreg er stor. Det symbolet betyr mykje. Dette er ei liberalisering og ikkje ei innstramming, som me treng no om dagen. Så det er stor forskjell på å vera med på å be regjeringa om å sjå på noko og det å be regjeringa om å gjennomføra noko faktisk utan utgreiing. Difor er eg glad for at Senterpartiet og saksordføraren, i lag med regjeringspartia, er så klare på at det ikkje er tid for – utan at regjeringa har gjort eit arbeid i førekant – berre å seia at me skal gje ein ny rett på denne måten.

På den andre sida er me glade for at ein samla komité er med på å stramma inn, fordi signal betyr mykje i den situasjonen me står i no. Komiteen meiner det er viktig å redusera periodane då deltakarane er borte frå programmet, for å sørgja for progresjon i språkopplæringa. Dette gjeld òg i samband med fødselspermisjon, der det blir eit endå lengre opphald. Fleire fødselspermisjonar gjer at ein del kvinner mistar moglegheita til ein jamn progresjon. Komiteen ber difor regjeringa fremja forslag til endringar som gjer at moglege opphald frå introduksjonsprogrammet blir reduserte, og at ein legg praktisk til rette for at kvinner kan få språkundervisning i samband med fødselspermisjon.

Framstegspartiet er glad for at eit samla storting ønskjer raskare progresjon og meir effektiv integrering ved å stilla strengare krav. Det gagnar den enkelte innvandraren, og det gagnar samfunnet elles.

Frank J. Jenssen (H) [11:20:25]: La meg også få rette en takk til saksordføreren for en godt gjennomarbeidet og presentert innstilling.

Det går en tråd fra innføringen av introduksjonsloven og introduksjonsprogrammet i sin tid, under daværende kommunalminister Erna Solberg, og fram til i dag. Vi har i Norge et veldig gjennomarbeidet og godt system for mot-tak av dem som kommer til Norge, og som skal integreres.

Det er ikke slik at alle land har den typen ordninger som vi har, som er så pass gjennomarbeidet, som gir forutsigbarhet for kommuner, og som gir trygghet for at en skal få et godt opplegg for lettere å kunne bli introdusert til det norske samfunnet, til det norske arbeidslivet, til det norske utdanningssystemet, for å bli borgere og medborgere i dette landet.

Det foreliggende forslaget i dag viser at det er nødvendig til stadighet å justere og tilpasse til de behovene vi ser. Derfor er det bra at vi legger til rette for muligheten til å kunne ta permisjon for å komme ut i arbeid, dersom en får arbeid – at ikke det beste blir det godes fiende, for å si det slik. Vi har hatt gode intensjoner i loven, men når det viser seg at den likevel ikke fungerer til det beste for integreringen, så er vi villige til å gjøre endringer. Permisjonsmuligheten er et eksempel på det. Det blir nå regulert noen flere muligheter for fritak ved dokumenterte samfunnskunnskapsferdigheter, og det blir også tydeliggjort at kommunene har en initiativplikt til å tilby introduksjonsprogram. Det skal ikke være noen tvil om det, selv om noen kommuner sier de synes det er litt vanskelig. Jeg synes det er helt på sin plass at vi får ordnet i det, at det ikke bare er etterspørselsplikt fra de ankomne innvandrerne, men også en tilbudsplikt fra kommunenes side.

Jeg er også veldig glad for at komiteen har samlet seg om å be regjeringen se ytterligere på muligheten for å hindre at f.eks. kvinner i fødselspermisjon ramler ut av integreringsprosessen og språkopplæringen, slik det kan være en fare for i dag.

Så har jeg helt avslutningsvis lyst til å si at jeg synes ikke Arbeiderpartiet trenger å spille så overrasket over at flere av oss er overrasket over deres holdning og det de skriver i merknaden sammen med et mindretall, om at det nå åpenbart skal åpnes for at alle asylsøkere, uavhengig av status, skal kunne gis arbeidstillatelse. Det er, som saksordføreren pekte på, et linjeskifte, og jeg synes det er positivt og konstruktivt at saksordføreren fra Senterpartiet markerer det, at de står på den linjen som de sier de har stått sammen med Arbeiderpartiet om før, og at her gir Arbeiderpartiet nye signaler.

Så det ville være greit å få avklart en gang for alle om Arbeiderpartiet står inne for den merknaden og det linjeskiftet, eller om man ønsker å trekke tilbake det signalet man sender ut i verden, om at alle asylsøkere, uavhengig av status, skal kunne få arbeidstillatelse i Norge. I de tidene vi har nå, når vi diskuterer ulike former for innstramninger i vårt eget regelverk, men også måten vi sender signaler ut fra den politiske debatten på, så ville det vært veldig nyttig.

Marie Ljones Brekke (KrF) [11:24:30]: For Kristelig Folkeparti har det alltid vært viktig å sikre god og rask integrering. Den ekstraordinære situasjonen med høye asyl-ankomster gjør det spesielt viktig og helt nødvendig å håndtere situasjonen raskt og godt på lang sikt.

Å komme ut i arbeidslivet er en av nøklene til å sikre god integrering. Kristelig Folkeparti støtter derfor forslaget om å åpne for permisjon fra introduksjonsprogrammet når en person har fått tilbud om arbeid. En slik fleksibili-

tet er helt nødvendig for at introduksjonsprogrammet skal fungere hensiktsmessig, da målet er å gi personer mulighet til å komme i jobb så raskt som mulig. Dette fører til raskere integrering og til at personer det gjelder raskere kan ta del i samfunnet og bidra tilbake.

For Kristelig Folkeparti er det viktig at vi har et introduksjonsprogram som er fleksibelt, og at større fleksibilitet og individuell tilrettelegging av opplæring i norsk og samfunnskunnskap er viktig for å sikre at man så raskt som mulig kommer inn i det norske samfunnet.

Kristelig Folkeparti støtter forslaget om å kreve dokumentasjon på samfunnskunnskap ved fritak fra plikt til opplæring i samfunnskunnskap. I dag er det tilstrekkelig at personer som kan vise til gode norskkunnskaper, kan få fritak fra ordningen, men det er ikke nødvendigvis en sammenheng mellom gode norskkunnskaper og kunnskap om det samfunnet en skal være en del av.

Lange fravær og opphold i introduksjonsprogrammet bør unngås, og det bør legges til rette for at kvinner som er i fødselspermisjon, får en mulighet til å fortsette opplæringen, selv om de er i permisjon. Dette kan hindre at progresjonen stagnerer og at integreringsprosessen tar lengre tid enn nødvendig. Kristelig Folkeparti støtter derfor komiteens forslag i innstillingen, hvor vi ber regjeringen fremme forslag til endringer for å redusere fraværet fra introduksjonsprogrammet.

Som en konsekvens av den ekstraordinære situasjonen vi nå befinner oss i, vet vi at mange vil bli værende på mottak lenge. Derfor er det viktig å starte opplæringen allerede i mottak. For Kristelig Folkeparti har det vært viktig at de asylsøkerne som med all sannsynlighet kommer til å få opphold i landet, kanskje kunne fått muligheten til å delta i arbeidslivet og få arbeidstillatelse.

Dagens ekstraordinære situasjon krever at vi tar i bruk alle ressurser, slik at vi sikrer god integrering og tar i bruk de frivillige aktørene. Når det gjelder opplæringen i introduksjonsprogrammet, kan de frivillige aktørene bidra. De er en viktig ressurs for å få til god integrering.

Helt til slutt vil jeg si at Kristelig Folkeparti støtter forslaget om å gi kommunene plikt til å ta initiativ til å starte opplæringen, slik at det kan skje raskest mulig, og at flest mulig kan fullføre opplæringen innen fristen.

André N. Skjelstad (V) [11:27:52]: Med en økning i antall asylsøkere som vi har hatt i høst, er introduksjonsordningen viktigere enn noen gang. En god språkopplæring og rask inkludering i arbeids- og samfunnsnivå er avgjørende for å få til integrering av dem som får opphold, og også for dem som vil være her i kortere eller lengre tid.

Samtidig som vi iverksetter tiltak for å redusere tilstrømningen av grunnløse asylsøkere, må vi iverksette tiltak også for dem som er plassert i mottak over hele landet. For dette handler om folk og ikke bare om milliarder, det handler om mennesker som vil bli boende i kort eller lang tid, og som vi må sørge for å få integrert i det norske samfunnet. Hvor store utgiftene blir, er helt avhengig av hvor godt vi klarer å integrere dem.

Arbeid er nøkkelen til god integrering, og asylsøkere har i dag ikke mulighet til å arbeide før de har vært på asyl-

intervju. Å bli sittende på mottak i månedsvis, for ikke å snakke om år, er passiviserende og ødeleggende for en god integrering. Det er spesielt alvorlig når en kan forvente at flere kan bli sittende lenger i mottak, og derfor er det viktig at vi får kartlagt kompetansen deres. Utdanning fra utlandet må søkes godkjent, praktisk kompetanse må testes ut, og det må gis midlertidig arbeidstillatelse fra dag én. Ved at man gir arbeidstillatelse, får næringslivet mulighet til å bidra med grundig veiledning, praksisplasser, arbeidslivsguiding samt aktivisering og arbeidstrening gjennom ulike små og store oppdrag. Næringslivet vil gjerne bidra til den nasjonale dugnaden som vi er godt i gang med, og da må reglene for midlertidig arbeidstillatelse endres.

Integreringstilbudet i mottakene må bedres nå som det antas at mange vil bli værende lenger i mottak. Arbeid og språkopplæring er helt sentralt. Videre må man knytte til seg både frivillige aktører og lokalt næringsliv for å sikre aktivitet og inkludering. Det er spesielt viktig at barn gis aktivitetstilbud i barnehage eller i mottak, og frivillig sektor må også inkluderes mer i integreringsarbeidet. Dette er et møte mellom folk – en lærer om kultur og samfunnsliv og får mulighet til å etablere nettverk lokalt.

Det er en del av debatten i dag som jeg må si jeg er litt overrasket over da vi var ferdige med innstillingen, kanskje mest overrasket ettersom det ble gjort et vedtak noen uker i forkant, og så blir det da en voldsom, lang runde om en merknad, en merknad som egentlig på mange måter bare underbygger at vi ønsker å få folk ut i aktivitet – fra passivitet – noe som definitivt vil være en kostnadsbesparing. Så skjønner jeg at regjeringen og Senterpartiet ikke ser det på den måten som mindretallet i komiteen gjør. Jeg må si at jeg er meget overrasket over de innleggene som har vært så langt for å tilbakevise det vedtaket som et stort flertall i Stortinget – om det ikke var samstemt – gjorde 14 dager i forkant. Og da å underbygge komiteen i merknads form, som egentlig er vagere i sin form enn det som var vedtaket, må jeg si overrasker meg stort.

Karin Andersen (SV) [11:31:33]: SV støtter lovendringene, men jeg må kommentere debatten som fortsetter i dag om å sende signaler ut i verden om å være streng. Da må signalene gå til dem som ikke har asylgrunn i Norge. Å sende stadige signaler om at det skal bli strengere med hensyn til å integrere seg i Norge, det å kunne være her, komme i gang med arbeid og integrering raskt, å kunne få være sammen med familien, å ha penger å leve av, at man skal skremme vekk reelle asylsøkere som har beskyttelsesgrunn – ja, jeg er ikke så forundret over at Fremskrittspartiet gjør det, men jeg er veldig forundret over at Høyre er med på det. Dette handler om beskyttelse for dem som har krav på beskyttelse. Da må man ikke ødelegge integreringen med slike forslag.

Til sjølve saken: Jeg hører at komitélederen er veldig bekymret for at det er flere kvinner blant innvanderbefolkningen som ikke jobber like mye som befolkningen ellers. Jeg er såpass gammel at da jeg var ung, ble det ansett riktig for kvinner å være hjemme når de fikk barn. Det tar litt tid, men da er det fryktelig dumt at regjeringen tviholder på ordningen med kontantstøtte som betaler disse

kvinnene for å være hjemme, for å holde seg sjøl vekk fra arbeidsliv og utdanning og holde ungene vekk fra barnehagen, som er den viktigste integreringsarenaen som fins. Her kunne man heller betale disse kvinnene for å delta i kompetansehevede tiltak. Det hadde vært veldig mye bedre.

SV har i dag fremmet et Dokument 8-forslag som går rett inn i saken vi behandler. Dette dokumentforslaget går ut på å gjøre nødvendige regelendringer i tiltak for å sikre at minoritetspråklige får mulighet til å kombinere språkopplæring, introduksjonsordning, rett og plikt til norskopplæring og andre ordninger med formell utdanning og arbeid, etter modell fra forsøkene som har vært i gang i Sogn og Fjordane og i Trondheim, og som nå kommer i gang på Røros. Språkopplæringen i introduksjonsprogrammet brukes som en del av helsefagarbeiderutdanningen i en vekslingsmodell, og du må ikke vente på å ha lært deg norsk først.

Det er sikkert flere som fikk med seg innslaget fra Gloppen i Sogn og Fjordane, om en eritreer som hadde tatt helsefagarbeiderutdanning etter denne modellen, og det funker veldig bra. Men så står Nav-lederen fram og sier at her må vi ha regelendringer for å få mer av dette.

Det er mange slike endringer vi må se på nå, sånn at folk kan komme i gang med kompetansegivende opplæring kombinert med introduksjonsordningen. Flexibiliteten her må bli svært mye større. Jeg tror vi må begynne å se på dem som kommer, som en ressurs. Veldig mange av dem er svært kompetente mennesker, og vi er nødt til å behandle dem som ansvarlige voksne mennesker hvis vi skal forvente at de skal opptre som ansvarlige voksne mennesker.

Jeg har lyst til å sitere fra europaminister Helgesens redegjørelse i Stortinget for omtrent 14 dager siden. Der sier han:

«Utfordringene som flere europeiske land opplever ved en aldrende befolkning, kan dempes av innflytting og migrasjon» – og så sier han – «forutsatt at de som kommer, integreres godt og får ta del i arbeidslivet.»

Han sier også at Norge har de samme utfordringene i litt mindre grad, men akkurat de samme utfordringene.

Derfor er det veldig rart å høre på denne debatten. Det høres ut som om det farligste vi kan gjøre, er at folk skal forsørge seg sjøl med ærlig, vettug arbeid. Det regjeringen bør gjøre, er å få orden på systemet nå, sånn at de som skal ha retur, får sin sak behandlet raskt og returneres, og de som med stor sannsynlighet får bli, får sin sak behandlet raskt og kan begynne å arbeide og komme i gang med integrering og bosetting. Det er helt nødvendig å gjøre det, for folk blir sjuke og arbeidsuføre av å sitte og stirre i veggen på et mottak i årevis. Først skal du vente i ett år på asylintervju, så skal du vente på saksbehandling og etter det skal du vente i flere år før du blir bosatt i en kommune. Her er det på tide å tenke nytt når det gjelder hele systemet. Regjeringen har nå et stort ansvar for å få ned saksbehandlingstida for disse menneskene som vi vet skal få bli, og vi er nødt til å sikre at de som kan forsørge seg sjøl med ærlig arbeid, får lov til å gjøre det.

Statsråd Solveig Horne [11:36:46]: Jeg er veldig glad for at det er en samlet komité som stiller seg bak forslagene i den saken vi behandler i dag. Så kan jeg forsikre representanten Karin Andersen om at regjeringen jobber på flere områder når det gjelder dette feltet, og det viktigste akkurat nå er å få raske returer og rask saksbehandling – slik at de som skal være her, får den beskjeden, og at de som ikke skal være her, må sendes ut.

Det er et overordnet mål for integreringspolitikken at innvandrere – både kvinner og menn – skal få bruke ressursene sine og bidra til fellesskapet. Deltagelse i arbeidslivet vet vi er nøkkelen til integrering. Arbeid er viktig for den enkelte, og det er viktig for at vi skal kunne klare å opprettholde og videreutvikle den velferdsstaten som vi har. For meg er det viktig at vi har klare forventninger, stiller krav til alle borgere om å forsørge seg og bidra til samfunnet. Dette gjelder også de som er nye i landet.

For å utnytte den arbeidskraften som nyankomne innvandrere bringer med seg, må det gjøres en god jobb med introduksjonsprogrammet og norskopplæring. Jeg er veldig opptatt av den utfordrende situasjonen vi nå står overfor, med flere i mottak i lengre perioder og flere i kvalifisering i kommunene.

Gode norskkunnskaper vil for de aller fleste nyankomne flyktningene være en forutsetning for å få jobb. Å beherske norsk, både skriftlig og muntlig, er en del av de viktigste forutsetningene for å kunne delta i samfunnet – som foreldre, i lokalmiljøet og i frivillige organisasjoner. Det er viktig at de som får oppholdstillatelse, kommer raskt i gang med opplæringen i norsk og samfunnskunnskap. Det er viktig at flere av dem som deltar i introduksjonsprogrammet, kommer over i arbeid etter avsluttet program.

Ordningene er fleksible, og innholdet skal tilpasses den enkeltes bakgrunn og forutsetning. Med det store antall flyktninger som vil få opphold i landet i tida framover, og med den store variasjonen det er mellom dem når det gjelder utdanning og arbeidserfaring, er det viktig at kommunene utnytter den fleksibiliteten som allerede ligger i ordningene, for å få gode resultater.

Dette arbeidet blir viktigere enn noen gang før. I de to årene jeg har vært statsråd, har jeg besøkt veldig mange kommuner og sett at det er store forskjeller mellom kommunene i det arbeidet de gjør når det gjelder integrering. Mange kommuner peker på veldig mye av det samme som representantene har tatt opp i sine innlegg her: mangel på fleksibilitet, mangel på at man kan klare å få et godt samarbeid med næringslivet for å få folk raskere ut i arbeid. Det er en fleksibilitet i dette i dag, men jeg ser likevel at systemene våre ikke er flinke til å snakke sammen.

Det er også noe av det regjeringen har som hovedoppgave når vi nå jobber med integrering: å få både Nav, Husbanken, næringslivet og frivillige lag og organisasjoner til å jobbe sammen med kommunene og ikke la regler være med og overstyre det viktige arbeidet som vi må fokusere på, med at den enkelte må få språkopplæring – og den språkopplæringen kan godt skje på arbeidsplassen – og at dette arbeidet blir intensivert ute i kommunene.

Det er mange gode forslag i innstillingen fra komiteen. Jeg er glad for dette og mener at de forslagene som ligger

her, også vil være med på å bidra til mer fleksibilitet og bedre effekt av ordningene.

Komiteen har også et forslag til anmodningsvedtak om å fremme forslag til endringer for å redusere fravær fra introduksjonsprogrammet, og regler om å sikre kvinners deltagelse i introduksjonsprogrammet og norskopplæring, også under fødselspermisjon. Det er et viktig forslag som jeg kan love Stortinget at vi nå skal ta med oss i det arbeidet vi her gjør.

Et flertall har også en merknad om at det må åpnes for midlertidig arbeidstillatelse for asylsøkere som venter på behandling av asylsøknaden. Det er allerede sånn i dag etter utlendingsforskriften at søkere kan få midlertidig arbeidstillatelse dersom de framlegger godkjent reisedokument eller nasjonalt ID-kort. Det store problemet i praksis er at mange ikke får slike tillatelser, da de ikke kan dokumentere sin identitet. Når det gjelder forslag om at alle som kommer hit, skal få arbeidstillatelse fra dag én, mener jeg – i likhet med det som statsministeren svarte for bare en uke siden – at det blir feil i den tida vi nå står i, å sende sånne signaler.

Det viktigste vi kan gjøre nå, er å kartlegge raskt dem som kommer hit og skal ha opphold. Det har regjeringen lagt inn penger til på neste års budsjett. Det gjøres for å sikre at vi får rask bosetting, at vi klarer å få fleksibilitet i systemene våre, så vi ser den enkelte. Den enkelte må få norskopplæring, og de må også få arbeidspraksis slik at de kan være med og bidra til samfunnet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Eirin Sund (A) [11:41:58]: På talerstolen nå påpekte statsråden det som jeg også påpekte i mitt innlegg, at en i dag kan gi midlertidig arbeidstillatelse, men da må det være påvist dokumentert identitet. Når statsråden snakket fra talerstolen nå, hørtes det ut som om statsråden også tror at dette Stortinget for en måned siden hadde tenkt å frafalle det kravet. Det er ingen i denne sal, tror jeg, som mener at en ikke skal dokumentere sin identitet. Hele spørsmålet knyttet til dette er at en blir sittende på mottak lenge fordi en venter på asyLintervjuet. Da må jeg spørre statsråden: Tror statsråden at hvis en tidlig lærer seg norsk, vil en da på en måte bli bedre integrert enn hvis en venter lenge før en starter med å lære seg norsk?

Statsråd Solveig Horne [11:42:55]: Jeg er helt enig med representanten Sund i at noe av det viktigste vi kan gjøre, er først og fremst å kartlegge den enkelte som har fått opphold, og at vi kan komme i gang raskt med norskopplæringen. Det er det muligheter for i dag. Den enkelte får, når man har fått opphold, anledning til å ha 650 timer – hvis jeg ikke husker feil – med norskopplæring, men vi ser at veldig mange av dem ikke benytter seg av den norskopplæringen, og kommunene er veldig fortvilet, for når de kommer ut i kommunene, har de ikke fått den norskopplæringen som de skal ha.

I den situasjonen vi står overfor, vil det nok være at den enkelte må vente lenger i mottak før en kommer ut i en kommune. Derfor blir det viktig at vi intensiverer norsk-

opplæringen for dem som har fått lovlig opphold, men også ser på hvordan vi kan kombinere det med arbeidsrettet praksis.

Eirin Sund (A) [11:43:45]: Jeg vil bare gjenta: Det er ingen i denne sal som mener at de som ikke har fått dokumentert identitet, skal få midlertidig arbeidstillatelse. Jeg må spørre: Mener statsråden at det å vurdere nye kriterier – som en enstemmig sal vedtok, her også med Fremskrittspartiet, som er statsrådets parti – knyttet til asylintervju, vurdere det å la folk bli sittende ikke bare i månedsvis, men muligens i årevis på mottak, vil kunne føre til bedre integrering? Og er det sånn at statsråden tenker at en merknad i denne innstillingen er – jeg holdt på å si – mildere enn det vedtaket som vi faktisk gjorde her i Stortinget for en måned siden. Det ble vedtatt for en måned siden at dette skulle vurderes, og det er det samme som blir gjentatt i denne merknaden, og den samme intensjonen som ligger til grunn.

Statsråd Solveig Horne [11:44:39]: Stortinget har gjort et vedtak der man har bedt regjeringen om å vurdere nye tiltak. Det er et arbeid som regjeringen er i gang med, men den merknaden som ligger her fra et flertall, er at det skal åpnes for midlertidig arbeidstillatelse for asylsøkere som venter på behandling av asylsøknaden. Det er det i dag mulighet for hvis man kan legge fram godkjent reisedokument eller nasjonalt ID-kort. Men å sende ut signaler nå om at alle som kommer hit, skal få midlertidig arbeidstillatelse fra dag én, er signaler som regjeringen ikke ønsker å sende ut.

Heidi Greni (Sp) [11:45:28]: Jeg tror vi alle er enige om at deltakelse i arbeidslivet er det viktigste når det gjelder integrering av flyktninger, men vi deler oss når det gjelder kravet om identitetsavklaring som er nedfelt i utlendingsloven § 94. Jeg mener det er naturlig å stille krav om det før en får mulighet til å gå ut i ordinært arbeid.

Derimot er det mange, meg selv innbefattet, som mener at vi må legge bedre til rette for at beboere på asylmottak skal få tilbud om aktivitet som gjør hverdagen meningsfull, og som gjerne også kan være arbeidsrettet aktivitet – det være seg arbeidsoppgaver på asylmottak, språkopplæring, arbeidstrening i offentlig eller privat regi, bedre tilrettelegging for å delta i frivillig arbeid osv. Det kan bidra til kontakt med det norske samfunnet og kvalifisere til sysselsetting etter at vedkommende har fått oppholds- og arbeidstillatelse.

Hvordan mener statsråden at det kan legges bedre til rette for slik aktivitet og for arbeidsrettet tiltak for beboere på asylmottak?

Statsråd Solveig Horne [11:46:33]: Jeg er helt enig med representanten Greni i at det er viktig med aktivitet både for dem som har fått opphold, og for dem som venter på å få behandlet sin søknad. Jeg har lyst til å berømme de veldig mange frivillige lag og organisasjoner som stiller opp og er med på dette viktige arbeidet og gjør at det er

flere som får ha en aktivitet og at det ikke blir for mye av at de sitter i ro.

Så er det viktig også, tror jeg, at vi skiller litt her. Det er sånn at alle som er i mottak i dag, uansett oppholdsstatus, har krav på og rett til norskopplæring. Mitt hovedanliggende er å fokusere på dem som har fått lovlig opphold, at vi kommer raskt i gang med en kartlegging av dem og raskt i gang med norskopplæringen. På den måten er de bedre forberedt på arbeidet når de skal ut i kommunene. Vi er også nødt til å se på og kartlegge hvilken kompetanse de har, se på om det kan være flere spor inn i dette introduksjonsprogrammet. Noen trenger litt lengre tid, noen trenger kortere tid. Dette er et arbeid som nå pågår for fullt, og dette skal vi komme tilbake til i den stortingsmeldingen som regjeringen har varslet til våren.

Heidi Greni (Sp) [11:47:36]: Vi ser stadig medieoppslag om at det er mangelfullt renhold i flyktningmottak osv. Det var et medieoppslag i går fra Råde. Jeg tenker som så at vi nå må gå igjennom og se på måten vi driver asylmottak på. Er det sånn at beboerne i mottak kan delta mer aktivt i driften av mottak? Her er det mange som sitter og har problemer med å få tiden til å gå. Bør vi nå legge om driften, sånn at de i enda større grad deltar i matlaging, renhold – den daglige driften av mottakene – istedenfor at de sitter og ikke har noe å fordrive tiden med? Er det noen tanker i departementet om at vi må se på endringer her?

Statsråd Solveig Horne [11:48:21]: Nå er det Justisdepartementet og justisministeren som har ansvaret for mottaksstrukturen vår i dag. Men jeg kan ikke se bort fra at det er viktig at beboerne på mottak også skal kunne være med på både matlaging og renhold for å være i aktivitet ute i mottakene.

André N. Skjelstad (V) [11:48:54]: Vi er vel alle enige om at aktivitet er vesentlig bedre enn passivitet.

Så blir jeg litt overrasket over at det en kaller signalisering, er sterkere i en merknad enn i et vedtak som er gjort for 14 dager siden. Gjennom 20 års virke i politikken har jeg hele tiden trodd at et vedtak var en strammere form enn en merknad. Jeg trodde også at et vedtak var en strammere form for signal. Et samlet storting var enig i det signalet som lå i det vedtaket som ble gjort for 14 dager siden.

Deler ikke statsråden det synspunktet at et vedtak er en langt sterkere form for signal enn en merknad?

Statsråd Solveig Horne [11:49:51]: Vedtaket i Stortinget er jo et anmodningsvedtak, som regjeringen skal følge opp. Jeg ser poenget til representanten, og det får bli en diskusjon på Stortinget hvordan man tolker merknader. Likevel har jeg lyst til å si at merknader blir lest, og merknader som en samlet komité skriver, er også en del av den oppfølgingen som regjeringen gjør, uansett hvilke saker det er. Et anmodningsvedtak skal vi melde tilbake hvordan vi følger, men vi leser også og følger opp merknader.

Når det gjelder denne merknaden, mener jeg at det lovverket vi har i dag, ivaretar det som går på arbeidstillatelse for dem som kan framlegge både reisedokumenter og

ID-kort. Det å si at alle skal få arbeidstillatelse fra dag én, uansett årsaker, mener iallfall regjeringen og undertegnede ikke er rette signalet å sende.

Karin Andersen (SV) [11:51:05]: Regjeringen har spesialisert seg på å si én ting og å gjøre noe annet. Nå sier ministeren at man skal «intensivere norskopplæringen» i ventetida. Så har man nettopp lagt fram et budsjett der man har redusert antall timer norskundervisning fra 250 til 175. Det betyr mindre norskundervisning i den tida, som nå øker eksplosivt fordi regjeringen ikke har tatt signalene i tide og oppbemannet det apparatet som skal behandle disse søknadene, slik at folk faktisk får avklart sin situasjon og kan bosettes.

Da er jeg nødt til å stille det helt enkle spørsmålet til ministeren: Er virkelig 175 timer norskundervisning mer enn 250 timer?

Statsråd Solveig Horne [11:52:09]: Jeg har bare lyst til å starte med å si når representanten Andersen snakker om at regjeringen «ikke har tatt signalene i tide», at Karin Andersens parti har sittet med integreringsministeren i nesten åtte år. Det er først nå de begynner å snakke om integrering. Det satt 5 000 i mottak da vi overtok, så vi har klart å få til et historisk bosettingsarbeid ute i kommunene de siste to årene.

Når vi snakker om den ekstraordinære situasjonen som vi nå ser, med det store antallet som kommer, er det ikke mulig å klare å få på plass nok norsklærere til at alle skal kunne få den norskopplæringen som ligger der i dag. Derfor har regjeringen redusert antall norsktimer til dem som venter på opphold, fra 250 til 175. De får norskopplæring, men vi ønsker å bruke de midlene og de norsklærerne vi har nå, til å intensivere norsken for dem som har fått lovlig opphold, og som skal bosettes ute i en kommune.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talerne som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Stine Renate Håheim (A) [11:53:29]: Dette har vært en litt underlig debatt å følge, for å være helt ærlig. Komitelederen, Njåstad, er stolt av å være med i et parti som tidlig så viktigheten av norskopplæring. Da er det jo et paradoks at hans eget parti i regjering – nå er vi klar over at det er litt forskjell på Fremskrittspartiet i regjering og i Stortinget, men dog – foreslår å kutte drastisk i norskopplæring i mottak. Det vil ha konsekvenser for introduksjonsprogrammet. Da vil menneskene i introduksjonsprogrammet være dårligere forberedt, og det er dårlig for integreringen.

Så snakker representanten Jenssen fra Høyre om at Arbeiderpartiet har gjennomført et linjeskifte. Da vil jeg anbefale representanten å lese denne innstillingen og den innstillingen som gikk på tilleggsproposisjonen tidligere i år, litt bedre. I denne merknaden i dag skriver vi altså at man skal «åpne for midlertidig arbeidstillatelse for asylsøkere». Det er realiteten i dag – det er ikke et linjeskifte. Det bekrefter det som står i utlendingsloven § 94, som åpner for det i dag – at man skal åpne for det, og så er det loven som

videre innsnevrer hvem som skal få det. Men når det gjelder merknaden i dag, trenger vi ikke å diskutere i denne sal om den er mer inngripende eller mer forpliktende for regjeringen enn et romertallsvedtak som er fattet i denne sal. Så klart er det mer bindende. Og da vil jeg bare minne om at det var en enstemmig komité som sto bak forslaget, som lød:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av forslag til nye kriterier som gjør det enklere å få midlertidig arbeidstillatelse mens asylsøknaden er til behandling.»

Det er det som er essensen, det er det som er det viktige, og det står altså alle partiene på Stortinget bak. Så hvordan denne debatten har blitt veldig hausset opp på grunn av en merknad som sier at det er fint med arbeidstillatelse, kan jeg etter beste evne ikke fatte.

Jeg er for så vidt enig med representanten Ingjerd Schou, som i VG 12. oktober sa:

«Situasjonen med den voldsomme økningen i antallet asylsøkere betyr at vi må tenke nytt. Dersom asylsøkere med uavklart søknad kommer i arbeid og klarer seg selv mens de er i Norge, så kan det bidra til kommuneøkonomien.»

Det er jeg helt enig i, og det er jo det et samlet storting har bedt om. Fra Arbeiderpartiets side er det bare å lese innstillingen til tilleggsproposisjonen for en måned siden, der vi er helt tydelige på at kravene i § 94 i utlendingsloven om at det ikke må være tvil om identitet, står fast. Der har vi en merknad sammen med Senterpartiet. Så det er ikke Arbeiderpartiet som må oppklare hva de mener, det er Høyre.

Ingjerd Schou (H) [11:56:47]: Det er en viktig sak vi behandler, og jeg skal også konsentrere meg om den øvelsen som noen forsøker seg på. Det er å ro. Jeg registrerer også at noen er overrasket over at det kommer en runde på en merknad, og argumenterer for at det er en såkalt kostnadsbesparende merknad. Nå er det kanskje ikke så rart at det er den merknaden som får oppmerksomhet, når noen også forsøkte å selge ut en merknad som på det tidspunktet hadde flertall, som at man prøver å instruere regjeringen til at folk nå skal få midlertidig arbeidstillatelse, som det står, mens de «venter på behandling av asylsøknaden».

I dag er det fullt mulig å gi arbeidstillatelse til dem som venter på å få avklart sin asylsøknad. Men det forutsetter en del ting, og det er de forutsetningene som ikke står i den merknaden, nemlig at man har fylt 18 år, at man får behandlet sin asylsøknad, og at man har bidratt til å avklare sin identitet. Det er å slå inn åpne dører, det ligger der allerede som en mulighet i dag. Men hvis det er et arbeidsuhell at man kommer med denne typen merknader, hvor disse forutsetningene i merknadsform i Stortinget ikke er ivare tatt, så er det en ny politikk, i hvert fall fra Arbeiderpartiet. Det vil si at man tenker at mens man ikke har avklart – ikke har fylt 18 år, og ikke har avklart sin identitet – skal man ha både UDI, UNE og andre organisasjoner til å begynne å arbeide med disse, i en situasjon hvor vi har en sterk tilstrømning av asylsøkere som har behov for beskyttelse, men også asylsøkere som ikke har det, og som det ikke

stilles disse kravene til. Da må jeg sitere min statsminister, som sier: Dette er feil timing. Det er ikke bare feil timing, men det er farlig. Det er farlig i den betydning at hvis man ikke har avklart identitet, hvis man ikke har fylt 18 år, og hvis man ikke har fått sin søknad til behandling om opphold på grunnlag av asylinstituttet, går man ikke inn i det åpne, organiserte, skikkelige arbeidsmarkedet. Det er ikke disse som står først i køen til det arbeidsmarkedet i et overopphetet system hvor våre organisasjoner har mer enn nok arbeid å gjøre. Da er det det svarte arbeidsmarkedet. Det oppfattes som en liberalisering, og det er altså ikke for sent å snu, særlig for Arbeiderpartiet, som med denne merkna- den signaliserer noe helt annet. Det hadde vært helt greit om den merkna- den hadde stått, men man må altså gjenta at det finnes noen kriterier: over 18 år, ID-avklaring og at man behandler asylsøknaden.

Mudassar Kapur (H) [12:00:13]: Jeg hadde egentlig ikke tenkt å ta ordet i denne saken, for jeg synes mye av det som ligger i innstillingen her i dag, er bra. Partiene er enige om mye. Jeg hadde egentlig tenkt å la det jeg trodde var et arbeidsuhell, passere som det. Men nå hører jeg gjennom debatten at Arbeiderpartiet mener at det ikke er et arbeidsuhell, og at det er vi som har misforstått. Da vil jeg lese opp to ting, og så vil jeg gjerne at Arbeiderpartiets representanter skal prøve å høre forskjellen.

I dag er det sånn at hvis man vil jobbe mens man har en søknad om beskyttelse til behandling, kreves det bl.a. at asylintervju er gjennomført, at man har dokumentert sin identitet, og at man er over 18 år. Det sies her gang på gang at det er en selvfølge, men i merkna- den står det:

«åpne for midlertidig arbeidstillatelse for asylsøke- re».

Der stoppet min kollega, representanten Stine Renate Håheim fra Arbeiderpartiet, og leste ikke opp resten, som lyder:

«som venter på behandling av asylsøknaden.»

Det betyr at man i praksis ønsker å åpne for arbeidstil- latelse fra dag én, uten at asylsøknaden er behandlet, uten at asylintervjuet er gjennomført, uten at man har dokumen- tert sin identitet, og uten at man er over 18 år.

Så vil Arbeiderpartiet fortsatt si: Ja, men det er ikke sånn, det er ikke det vi mener, det er jo selvsagt. Men hvis man har skrevet det, så får man vel skrive resten også da – hvis ikke får man være ærlig og si at dette er et ar- beidsuhell. Hvis jeg ikke har misforstått reglene i Stortinget helt, er det vel fortsatt åpning for at Arbeiderpartiet kan trekke den merkna- den og sørge for at det blir protokollført. Men å si at vi har misforstått, er feil.

Karin Andersen (SV) [12:02:24]: Denne debatten kunne i stor grad vært unngått hvis regjeringen hadde sett situasjonen som kom, tidligere, hadde oppbemannet saks- behandlerapparatet i UDI – det var det jeg snakket om – på en slik måte at det var mulig å behandle søknadene og at vi ikke hadde sett den eksplosjonen i økt ventetid som nå skjer, også for å komme til asylintervju. Jeg tror at hvis man har en god asylsøknad, men er traumatisert, kan man risikere at man ikke får levert et godt intervju når den

tida kommer. Har man en dårlig søknad, tror jeg jammen man har tid nok også til kanskje å finne på noen gode unnskyldninger. Dette er ikke bra.

Det er også tid til å tenke nytt om bosetting. Det vi gjør nå, er langsomt, passiviserende og dyrt. SV fikk sendt ut, da vi satt i regjering, et nytt bosettingsforslag på hø- ring – det vet statsråden – som ville ha endret dette, sånn at vi ikke gjør det på den dyre, langsomme og ødeleggende måten som i dag, nemlig ved at vi får rask saksbehandling og rask bosetting for dem som skal få bli, og kan komme i gang med integrering fort. Det er nemlig viktig. Å komme i gang med integrering og arbeid raskt er det aller viktig- ste for å lykkes med god integrering, skriver statsråd Sol- veig Horne i sin proposisjon. Hun har helt rett, og da må vi gjøre det.

175 timer norskopplæring er mye mindre enn 250 timer norskopplæring. Jeg har dessverre ikke tro på at regjerin- gen er i stand til å få ned denne ventetida på mottakene, og da skal altså folk sitte der kjempelenge, med mye mindre norskopplæring, for så, etter flere år i nesten passivitet, å komme ut og skulle begynne på introduksjonsprogrammet. Da er forutsetningene mye dårligere. Det er hele vårt an- liggende. Vi ønsker i størst mulig grad at folk skal komme i gang med introduksjon og integrering fra dag én. Derfor foreslår også SV i sitt budsjett at kommunene skal kom- penseres 100 pst. for utgiftene til hele introduksjonsord- ningen og integreringstilskuddet, slik at vi kan få på plass en bosettingsordning og komme i gang med dette raskt.

Det går ikke an for en statsråd å si, fra Stortingets taler- stol, at man satser mer på norskopplæring når man fak- tisk kutter i den. Det er en form for ordspill som jeg synes er helt uverdlig. Vi kan ikke holde på på denne måten. Hvis man ikke finner penger til dette, er det en sak som regjerin- gen må ta ansvaret for, men man kan ikke samtidig sitte og si at man styrker noe som man faktisk svekker. Det svekker i hvert fall tilliten til alt regjeringen sier.

Eirin Sund (A) [12:05:26]: Jeg må si at jeg synes dette blir bare rarere og rarere. Egentlig får jeg litt déjà vu til- bake til debatten i går, da representanten Tetzschner fra Høyre var oppe på talerstolen og hadde noen bilder inne i sitt hode som jeg tror det bare var han som så. Jeg opp- lever også nå at representanter fra Høyre har noen bilder inne i hodet som jeg er litt usikker på om andre enn de ser – allikevel med all respekt.

Vi prøver ikke å ro, og det er ikke noe arbeidsuhell. Alle asylsøkere skal ikke få midlertidig arbeidstillatelse. Det var det aldri noen som sa da vi behandlet dette romertalls- vedtaket for en måned siden. Til og med representanten Karin Andersen – og andre – tror jeg kan skrive under på at det som lå til grunn for at vi gjorde det vedtaket, og for at det ble enstemmig, var at det var knyttet opp mot asylinter- vjuet. Det var ingen i denne salen som for en måned siden mente at det ikke skulle være knyttet opp mot identitet i fortsettelsen, at det ikke skulle være knyttet opp mot alder i fortsettelsen. Nå sier jeg det igjen – i likhet med mange som har sagt dette i en måned – og presiserer at dette mente vi da, og dette mener vi nå.

Jeg opplever at noen leser dette dokumentet akkurat

sånn som visse andre leser – jeg holdt på å si – andre dokumenter, jeg er ikke helt sikker på hva det egentlig er lov til å si fra denne talerstolen. Dette er ikke et arbeidsuhell. Alle skal altså ikke få midlertidig arbeidstillatelse, men vi mener, som vi mente for en måned siden, at det å åpne for midlertidig arbeidstillatelse og så få nye kriterier når det gjelder asyLintervjuet, kan være klokt i en integreringssammenheng. Til og med statsråden sa fra talerstolen i stad at det er viktigere enn noen gang at en kommer seg forrest mulig ut i arbeid, og at de viktige og riktige virkemidlene blir satt i gang på rett tidspunkt.

Jeg vet ikke hvor mye mer det egentlig går an å si, men jeg tror at Høyre kanskje skal begynne å høre etter når vi sier hva vi mener. Så kan de fortsette å lese dokumenter akkurat hvordan de vil – men kanskje snu godsiden bitte litt til og ikke skape historier og bilder som faktisk ikke er reelle.

Presidenten: Presidenten vil slå fast at Sund henviste til et visst annet dokument på en ypperlig måte.

Stine Renate Håheim (A) [12:08:11]: La meg først begynne med å komme med en beklagelse til kollega og stortingsrepresentant Kapur for at jeg ikke siterte hele setningen i vedtaket, men det ligger på en måte implisitt at en asylsøker har en søknad til behandling. Så det burde ikke være så forvirrende.

Jeg mener at den merknaden som ligger til grunn i dag, hvor vi sier at man bør «åpne for midlertidig arbeidstillatelse», er det på ingen måte knyttet noen dramatik til. Vi har ikke behov for å instruere regjeringen i denne saken i dag, for det har allerede et enstemmig storting gjort for bare noen uker siden. Da var det et samlet storting som ba om en vurdering av forslag til nye kriterier for at flere skulle få midlertidig arbeidstillatelse. Vi tar i dag ikke til orde for å endre § 94 og kravene til identitet. Hvis Høyre hadde lest innstillingen som vi avga for noen uker siden, ville man sett at Senterpartiet og Arbeiderpartiet har en merknad sammen hvor vi sier at «vilkåret i utlendingsloven § 94 om at det ikke er tvil om søkerens identitet, (...) skal opprettholdes».

Så kunne vi selvfølgelig valgt å spørre hvorfor Høyre og Fremskrittspartiet ikke var med på den merknaden. Hvilke signaler sender det ut? Hvis vi skulle være vrang, kunne vi gjort det, men denne situasjonen krever at vi evner å holde hodet litt kaldere, at vi evner å tenke litt klart, og at vi kanskje i større grad prøver å tolke hverandre på best mulig måte. Jeg tror at i denne situasjonen, som er så alvorlig, hadde Stortinget og situasjonen ute i samfunnet vært tjent med det. Vi laget ikke noe bråk den gang om at det så ut som om Høyre og Fremskrittspartiet ikke ville opprettholde kravet til identitet i § 94, fordi vi tenkte at det ville ikke Høyre og Fremskrittspartiet.

Jeg tror det er på tide å puste litt med magen og tenke litt klokere. Da tror jeg vi får bedre debatter om hvordan vi i framtiden kan styrke integreringen.

Frank J. Jenssen (H) [12:10:52]: I en sak som det elers er bred enighet om – og det er gledelig – er det et

spørsmål om det er slik som Arbeiderpartiet nå hevder fra talerstolen, at det også er enighet om at det skal være begrensninger når det gjelder på hvilke vilkår asylsøkere skal kunne få midlertidig arbeidstillatelse.

Det hadde vært greit om Arbeiderpartiet erkjente at det er noe annet som står i denne merknaden som Arbeiderpartiet står bak, og det vedtaket man viste til, som Stortinget har fattet. For det er noe annet at Stortinget ber regjeringen om å vurdere forslag som gjør det enklere å kunne ta midlertidig arbeid – det kan være å endre på de begrensningene og kravene som er i dag i asylsøkerperioden – men det er noe annet enn å si i merknaden at det er viktig å «åpne for midlertidig arbeidstillatelse for asylsøkere som venter på behandling av asylsøknaden», uten forbehold. Hvis Arbeiderpartiet hadde ment at det var teksten i det vedtaket man viste til, som var relevant, hadde merknadsteksten antakelig ha lydt at det var viktig å vurdere tiltak som gjør det enklere å få midlertidig arbeidstillatelse. Men det er ikke det man sier; man sier at det er viktig å «åpne for midlertidig arbeidstillatelse for asylsøkere» – underforstått: enhver asylsøker – «som venter på behandling av asylsøknaden». Det er den teksten som står her. Det forsterkes av det faktum at etter at det fremdeles eksisterte en misforståelse om at Senterpartiet sto bak denne merknaden, noe de ikke gjorde, og at det da var flertall for denne merknaden, gikk representanten for ett av partiene bak denne merknaden, André N. Skjelstad fra Venstre, ut i NTB, som skriver:

«Flertallet på Stortinget gjør det klart at asylsøker» – heller ikke her med noe forbehold – «må få mulighet til å jobbe mens de venter på å få søknaden behandlet.»

Og videre:

«Det er et klart flertall som gir en instruksjon til regjeringen.»

Dette sa André N. Skjelstad, kommunalpolitisk talsmann for Venstre til NTB. Det kunne i hvert fall være greit om Arbeiderpartiet tok ettertrykkelig avstand fra at dette skulle være en instruksjon til regjeringen om å endre politikk, for da kunne vi endelig få avklart en gang for alle at Arbeiderpartiet i merknaden gir uttrykk for at alle asylsøkere som venter på behandling av sin søknad, skal kunne få midlertidig arbeidstillatelse, men at det faktisk ikke er det man mener. Derfor har man faktisk heller ikke med denne merknaden ment å innføre ny politikk; man bare mener å ville åpne for noe det allerede er åpning for. Da slår man inn åpne dører. Da kunne man ha sagt at dette var et arbeidsuhell – man har blingset litt i sluttspurten – og vært ferdig med saken.

Mudassar Kapur (H) [12:14:14]: Vi er nå i en tid da vi vil oppleve at menneskesmuglere kan gni seg i hendene mens de leverer fortolkninger av diverse budskap, som de oppfatter fra vårt land, til folk som er i en vanskelig situasjon. Disse er villige til å belåne det de har av gård og grunn og legge ut på en farefull reise, fordi de tror at hvis man kommer til Norge, helt uavhengig av om man får opphold eller ikke, er det en ganske god sjanse for at man kan begynne å jobbe. Det er signaler fra enkelte partier i Stor-

tinget som kan tolkes på den måten. Det har vi bevis på. Vi ser de som kommer over grensen fra Russland. Hva sier de? De har vært utsatt for den type kommunikasjon fra menneskesmuglere, som igjen ser på signalene som gis fra norske politikere. Arbeiderpartiet nekter nå å si at det er et arbeidsuhell, Arbeiderpartiet nekter å si at det er en misforståelse. De ønsker å stå inne for merknaden, slik den står, og de krever at i stedet for å lese den merknaden, skal vi forholde oss til en annen sak og det som står i den saken – ikke det som står i denne merknaden. Da tar jeg den merknaden på alvor. Det vil også andre gjøre. Da er faktisk konsekvensen at veldig mange mennesker tror at her har vi politikere i det norske storting – spesielt i det største opposisjonspartiet – som gir klare signaler om at man kan komme til Norge og forholde seg til den merknaden som Arbeiderpartiet nå ikke vil ta avstand fra, selv om de gang på gang får sjansen, om at det er viktig å «åpne for midlertidig arbeidstillatelse for asylsøkere som venter på behandling av asylsøknaden» uten å nevne noe som helst om begrensningene. Det er konklusjonen på denne runden.

Så må gjerne Arbeiderpartiets representanter komme opp her og kjeft på oss for at vi leser merknaden. Men den tordentalen som holdes av diverse representanter, burde de holdt overfor hverandre da de satt og snekret sammen en merknad som de nå egentlig ikke vil stå inne for – de ber oss lese merknader fra andre saker i stedet. Det er veldig forvirrende for oss i Stortinget. Jeg tror ikke det blir noe mer oppklarende for dem som er der ute og tror på de signalene partipolitikere fra Stortinget, spesielt i det største opposisjonspartiet, sender ut, både i pressen og her fra talerstolen.

Statsråd Solveig Horne [12:17:14]: Vi er i en situasjon der det kan komme nærmere 40 000 til landet i løpet av dette året. Bosetningsprognosene for 2016 viser at det er opp mot 18 000 som skal bosettes. De tallene viser at vi står overfor en ekstraordinær situasjon som må håndteres. Det som er viktig, er at de som har fått opphold, får komme i gang med norskopplæring og samfunnskunnskap så raskt som mulig. Det er grunnen til saken vi behandler i dag, at den retten og plikten til å delta i opplæring inntreer når den enkelte får oppholdstillatelse, ikke først ved bosetting eller etablering i en kommune.

Forslagene som foreligger i dag, om å forsterke forventningene til å komme raskt i gang med opplæring ved å overføre ansvaret med å ta initiativ til å starte opplæring fra den enkelte deltaker til en kommune, er viktige i det henseende. Når kommunene i større grad får oversikt over hvem som har rettigheter og plikter til opplæring, og over når de skal begynne i opplæring, får kommunene bedre forutsetninger for å planlegge slike tilbud.

Regjeringen har redusert asylnorsken ved at alle som sitter i mottakene i dag, uansett oppholdsstatus, har rett til 250 timer. Får man opphold, har man rett på flere timer. Men når det sitter så mange som nå, er det mangel på norsklærere for å gi dem det tilbudet. Derfor har vi konsentrert oss om norskopplæringen til de som har fått opphold. Vi har redusert asylnorsken fra 250 timer til 175 timer.

Det er ikke på mottakene de skal sitte. Der er jeg enig med representanten Andersen, det er viktig å få forgang i saksbehandlingstida. Det ligger inne penger i neste års budsjett og i tilleggsproposisjonen for inneværende år for å få en raskere saksbehandling, men med de store antallene vil det likevel ta lengre tid fordi det er begrensninger på hvor mye man klarer å ta unna.

Regjeringen gjør så godt den kan på dette feltet. Det er viktig at de det gjelder, får en rask avklaring på om de skal sendes ut, eller om de skal få lov til å bli. Får man opphold, kommer retten til opplæring i både norsk og samfunnskunnskap fram. Derfor har også regjeringen lagt inn ekstra penger neste år, både til integreringstilskudd og til norskopplæringstilskuddet som den enkelte skal ha.

Jeg tror det blir viktig framover det arbeidet som skjer i mottakene. Regjeringen har også varslet at vi er nødt til å se på hele mottaksstrukturen. Kanskje er en løsning at vi blir nødt til å få på plass et integreringsmottak, slik at de som har fått opphold, og som vi vet skal integreres ute i en kommune, raskere kan komme i gang med både kartlegging, norskopplæring og samfunnskunnskap. Det er det som må til i tida framover.

Helga Pedersen (A) [12:20:32]: Landet står i en meget krevende situasjon. Det handler om situasjonen på Storskog og Svinesund der det er mangel på kapasitet. Det er en meget presset situasjon i mottaksapparatet, og det er en meget presset situasjon ute i kommuner som skal håndtere både asylmottak og bosetting. Det krever at Stortinget er seg sitt ansvar bevisst.

Arbeiderpartiet har gått inn i alle runder knyttet til disse spørsmålene med mål om å få til en bredest mulig enighet og være med å ta ansvar. Nå sitter vi i forliksforhandlinger med alle de andre partiene på Stortinget. I går var vi med og ga vår tilslutning til hurtigloven som ble behandlet. I vår inngikk vi et forlik om 8 000 kvoteflyktninger, og for en måned siden fikk vi enstemmig tilslutning til et romertallsvedtak om nye kriterier for å få midlertidig arbeidstillatelse til erstatning for dagens asylintervju, som det nå tar veldig lang tid å få gjennomslag for. Vi har ikke forskuttet noe. Vi har bedt regjeringen vurdere nye kriterier, og så får vi ta stilling til det når regjeringen har gjort jobben sin, som jeg forutsetter at de gjør.

Det er vår tilnærming. Da må jeg si jeg blir veldig forundret over den måten regjeringspartiene agerer på i disse spørsmålene. I en situasjon der landet skriker etter svar og løsninger, bruker regjeringspartiene tiden i stortingssalen på å mistenkeliggjøre opposisjonen og lage historier som det ikke er grunnlag for. Det er svært skuffende. Vi har ikke foreslått ny politikk. Vi har foreslått nye kriterier for å kunne videreføre det som er dagens enstemmig vedtatte politikk og praksis.

Så kan vi godt si at det var upresist å si at man åpner for midlertidig arbeidstillatelse, i og med at det allerede er etablert politikk og praksis i dag. Arbeiderpartiet har aldri tatt til orde for at asylsøkere skal jobbe fra dag én. Det har heller ikke representanter fra høyresiden her kunnet dokumentere på ett eneste punkt. At Venstre mener det, er en ærlig sak, men den diskusjonen får Høyre ta med Venstre

og ikke med Arbeiderpartiet. Jeg må si jeg har større forventninger til regjeringen og regjeringspartiene enn det vi har sett i salen i dag.

Nå må vi håndtere det akutte, og så krever det nye svar, også på hvordan vi skal integrere. Når statsministeren har sagt at vi skal integrere bedre fra dag én, hva betyr det? Svaret man har gitt så langt, er å kutte i språkopplæringen, sånn at man får et dårligere utgangspunkt når asylsøkerne skal ut i kommunene. Hvis man mener arbeidslinjen, konkretiser hva som menes, for det har vi ikke hørt nå.

André N. Skjelstad (V) [12:23:55]: Jeg har ikke så stort behov for å ha utestemme inne som en del har fra denne talerstol, men jeg synes det er litt spesielt at det er en del røyklegging av det vedtaket som vi gjorde for knappe 14 dager siden eller noe sånt.

Det har da utløst den store diskusjonen, i en tilråding som komiteen er enig om, dog med litt forskjellige inn ganger til noen merknader, og noen kaller det å slå inn åpne dører – ja vel, hvis det var å slå inn åpne dører, så kunne vel regjeringspartiene, inkludert Senterpartiet, i så fall ha støttet merknaden. Så velger en da, som representanten Eirin Sund, å lese dette som en dokumentsamling vi ikke skal nevne navnet på – og på dertil egnet måte. Jeg synes det er spesielt. Det er den måten som dette opphøyes på.

Men det som er klart for meg på mange måter etter denne debatten, som jeg synes er et lite paradoks, er at der Venstre er tydelige på at vi i større grad ønsker aktivitet i stedet for passivitet i mottakene, blir det svart fra regjeringshold at passiviteten er greit. Der vi i opposisjonen prøver å peke på muligheter til aktivitet, som også er med på å stimulere – flere har vært inne på i løpet av debatten hvor skadelig det er å være passiv når du sitter langvarig i et mottak.

Jeg synes dette også er oppklarende. Hvis regjeringspartiene mener at det er en bedre måte for integrering, en bedre måte å få folk inn i dette – om de også skal være her – så har jeg litt problemer med å skjønne det. For jeg synes dette definitivt er å blande kortene. Alle i denne sal er enige om innstrammende tiltak ved Storskog og lignende, det er ikke noen uenighet om det, så dette er å blande kortene fullstendig.

Og det hjelper ikke da å bruke desto mer utestemme, for stemmen lyder godt uansett, vi hører det om vi også bruker innestemme i denne salen. For dette dreier seg faktisk om en bred enighet om tiltakene ved Storskog, men det neste er at det er bedre å ha aktivitetstilnærming enn passivitet i mottakene. Der følger ikke regjeringen opposisjonen.

Presidenten: Stine Renate Håheim har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Stine Renate Håheim (A) [12:26:56]: Innestemme er ikke min sterke side, men jeg skal forsøke etter det gode innlegget fra foregående taler.

Jeg er litt usikker på om jeg skal tillate meg det, men jeg skal prøve å komme med noen gode råd om strategi til Høyre. For hvis Høyre er veldig bekymret for at det sendes signaler, bør man ikke mistenkeliggjøre det som står i en merknad, og rope ut i hele verden hva flertallet på Stortinget mener. Det er greit at regjeringen av og til er forvirret når det gjelder hva de selv mener, men jeg tror saken er tjent med at man heller ikke sender feilaktige signaler om hva opposisjonen mener. Og hvis man er bekymret for signaler, må man gå i seg selv, for det er et enstemmig storting som har vedtatt at vi vil ha økt bruk av midlertidige arbeidstillatelser og bedt regjeringen om å komme tilbake med nye kriterier.

Heidi Greni (Sp) [12:28:21]: Takk for en god debatt. Det meste av debatten har gått på merknaden om midlertidig arbeidstillatelse, og jeg håpet jo da at debatten skulle avklare hva mindretallet egentlig mener med den merknaden om midlertidig arbeidstillatelse.

Arbeiderpartiet har heldigvis klargjort at de fortsatt står sammen med oss i kravet om identitetsavklaring. De andre har ikke gjort det. Jeg er fortsatt like klok på om de mener det skal være en automatisk arbeidstillatelse så snart man har levert en asylsøknad, om vi skal gå bort fra kravet om identitetsavklaring, og hvilke eventuelle andre krav vi skal stille for å kunne få en midlertidig arbeidstillatelse.

Jeg stiller meg også litt undrende til hvor stor tro mange har på effekten av dette. I mine øyne er den største utfordringen vi har, og som vi burde diskutere, hvordan vi skal få dem med arbeidstillatelse ut i arbeidslivet. Det er ikke slik at det står 100 000 ledige jobber som de kan hoppe inn i når de har fått midlertidig eller varig arbeidstillatelse. Dessverre er det en stor utfordring å skaffe arbeid, også med varig arbeidstillatelse.

Hvis det menes at alle skal få automatisk arbeidstillatelse så snart man melder seg som asylsøker, står jeg fortsatt fast på at det vil være å sende et helt feil signal i dagens situasjon. Det er bare å se på den debatten vi hadde her i salen i går.

Jeg er også forundret over Fremskrittspartiet som understreker viktigheten av tidlig språkundervisning samtidig som de nå kutter antall timer det skal undervises i norsk på asylmottakene. Jeg tror den språkundervisningen som kommer også mens de er i søkeprosessen, er utrolig viktig for integrering i samfunnet.

Det som er løsningen, er jo raskere saksbehandling, og som statsråden påpekte, raskere bosetting, og da er det forunderlig at regjeringen ikke vil fullfinansiere kommunene, og at de ikke vil sørge for større tilskudd til boligbygging. Det vi får tilbakemelding på fra alle kommuner, er at det er én ting som hindrer dem i å gå for mer bosetting, og det er at det er kun 90 pst. av kostnadene ved bosetting som er finansiert. Det er det vel enighet om gjennom beregninger fra Det tekniske beregningsutvalg. Løsningen er å fullfinansiere kommunene, slik at vi kan få bostatt mye raskere. Det er den store utfordringen i denne saken.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [12:31:16]

Stortingets vedtak til lov om konsortium for europeisk forskingsinfrastruktur (ERIC-lova) (Lovvedtak 1 (2015–2016), jf. Innst. 23 L (2015–2016) og Prop. 157 L (2014–2015))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 5 [12:31:35]

Stortingets vedtak til lov om endringer i yrkestransportlova (lovbrotsgebyr knytt til tildeling av tenestekonseksjonskontraktar) (Lovvedtak 2 (2015–2016), jf. Innst. 22 L (2015–2016) og Prop. 138 L (2014–2015))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 6 [12:31:54]

Stortingets vedtak til lov om fastsettelse av referanserenter (Lovvedtak 3 (2015–2016), jf. Innst. 30 L (2015–2016) og Prop. 142 L (2014–2015))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 7 [12:32:09]

Stortingets vedtak til lov om endringer i finanslovgivningen mv. (Lovvedtak 4 (2015–2016), jf. Innst. 30 L (2015–2016) og Prop. 142 L (2014–2015))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Etter at det var ringt til votering, uttalte **presidenten:** Da er vi klare til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstilt:

Som nytt medlem av Kringkastingrådet i stedet for Erlend Grimstad velges Torvild Sveen, Gjøvik.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: I sak nr. 2 foreligger det ikke noe voteringstema.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak:

A

Vedtak til lov om endringer i introduksjonsloven (tiltak for økt gjennomføring av plikt til opplæring og kvalifisering)

I

I lov 4. juli 2003 nr. 80 om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere gjøres følgende endringer:

§ 7 skal lyde:

§ 7 Stans av introduksjonsordning på grunn av den enkeltes forhold

Kommunen kan stanse ordningen for den enkelte dersom det er saklig begrunnet i den enkeltes forhold.

§ 17 fjerde ledd skal lyde:

Rett eller plikt til deltakelse i opplæring i norsk foreligger ikke dersom det dokumenteres at vedkommende har tilstrekkelige kunnskaper i norsk. Rett eller plikt til deltakelse i opplæring i samfunnskunnskap foreligger ikke dersom det dokumenteres at vedkommende har tilstrekkelige kunnskaper om samfunnet. Plikt til deltakelse i opplæring i norsk foreligger ikke dersom det dokumenteres at vedkommende har tilstrekkelige kunnskaper i samisk. Dersom særlige helsemessige eller andre tungtveiende årsaker tilsier det, kan kommunen fritta den enkelte fra plikt til deltakelse. Den enkelte må selv søke kommunen om fritak fra plikt til opplæring i norsk eller samfunnskunnskap etter leddet her.

§ 18 første ledd skal lyde:

Kommunen skal så snart som mulig og innen tre måneder etter folkeregistrering i kommunen eller at krav om deltakelse blir framsatt, sørge for tilbud om opplæring i norsk og samfunnskunnskap i henhold til § 17 for personer som er bosatt i kommunen eller bor midlertidig på asylmottak i kommunen. Kommunen kan kreve at personer som omfattes av § 17 tredje ledd, betaler for opplæringen.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Votering:

Komiteens innstilling til A ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Videre var innstilt:

B

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer for å redusere fraværet fra introduksjonsprogrammet, og regler som sikrer kvinners deltakelse i introduksjonsprogram og norskundervisning også under fødselspermisjon.

Votering:

Komiteens innstilling til B ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Sakene nr. 4–7 er andre gangs behandling av lovvedtakene 1–4.

Det foreligger ingen forslag til anmerkning, og Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Sak nr. 8 [12:41:08]

Referat

1. (59) Samtykke til å sette i kraft en skatteavtale mellom Norge og Serbia, undertegnet i Oslo 17. juni 2015 (Prop. 14 S (2015–2016))
Enst.: Sendes finanskomiteen.
2. (60) Opptappingsplanen for rusfeltet (2016–2020) (Prop. 15 S (2015–2016))
Enst.: Sendes helse- og omsorgskomiteen.
3. (61) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Heidi Greni og Trygve Slagsvold Vedum om strakstiltak for å håndtere den sterkt økende asyltilstrømmingen ved grensekontrollstedet Storskog (Dokument 8:14 S (2015–2016))
Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for justiskomiteen og utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
4. (62) En konkurransekraftig sjømatindustri (Meld. St. 10 (2015–2016))
Enst.: Sendes næringskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.42.
